

EDUCATIEVE BACHELOR KLEUTERONDERWIJS

Bachelorproef

Kansrijke handen

Hoe kan ik als leerkracht kleuteronderwijs een kansrijk klasklimaat creëren om het welbevinden van alle kleuters zo hoog mogelijk te krijgen?

Inhoudsopgave

Conclusie inclusief reflectie	3
1.1 Het praktijkprobleem.....	3
1.1.1 Situering binnen de SDG's.....	3
1.1.2 Beschrijving van het praktijkprobleem.....	4
1.2 Mijn onderzoeksdoel.....	8
1.3 Mijn ontwerp	9
1.3.1 Mijn ontwerpeisen.....	9
1.3.2 Beschrijving van het ontwerp	10
1.4 Kritische terugblik op de onderzoeksvraag en deelvragen	11
1.4.1 Reflectie deelvraag 1: wat is kansarmoede?.....	11
1.4.2 Reflectie deelvraag 2: welke invloeden heeft kansarmoede op kinderen in het onderwijs?	12
1.4.3 Reflectie deelvraag 3: wat zijn de basiselementen van krachtige onderwijskwaliteit? .	13
1.4.4 Reflectie deelvraag 4: wat is een kansrijk klasklimaat?	14
1.4.5 Reflectie deelvraag 5: wat zijn de elementen van een kansrijk klasklimaat?	16
1.4.6 Reflectie deelvraag 6: welke bril heb ik als leerkracht nodig om naar een kansrijk klasklimaat te kijken?.....	18
1.4.7 Antwoord en reflectie centrale onderzoeksvraag: hoe kan ik als leerkracht kleuteronderwijs een kansrijk klasklimaat creëren om het welbevinden van alle kleuters zo hoog mogelijk te krijgen?	19
1.5 De meerwaarde van het product voor het werkveld	21
1.6 Kritische terugblik op het doorlopen van de onderzoekscyclus	21
1.7 Mijn groei in de rollen als leerkracht kleuteronderwijs	24
1.8 Blik naar de toekomst	25
Literatuurlijst.....	27
Bijlagen	31
1.1 Praktijkprobleem a.d.h.v. 5xW+H vragen	31
1.2 Onderzoeksplan	38
1.3 Planning	42
1.4 SWOT analyse	44
1.5 Enquête	45
1.6 Geanalyseerd overzicht observaties welbevinden	50

Conclusie inclusief reflectie

In het laatste jaar van mijn opleiding tot kleuterleerkracht heb ik besloten om op buitenlandse stage te gaan naar Sint Maarten. Ik zag dit als een unieke kans die mij als persoon en als toekomstige leerkracht zou doen groeien. Ik heb drie maanden stage gelopen op 'The Sister Magda Primary School'.

Aangezien ik in mijn laatste jaar van de opleiding kleuterleerkracht zit is het belangrijk dat ik mijn onderzoeksvaardigheden toon aan de hand van een bachelorproef. Vermits ik op buitenlandse stage ging, kreeg ik het onderwerp 'Sustainable development goals' toegewezen. Binnen dit onderwerp heb ik de keuze gemaakt om mij te focussen binnen een onderwerp van SDG 1 geen armoede, namelijk kansarmoede in de klas. Ik heb gekozen voor dit praktijkprobleem omdat het onderwerp 'kansarmoede' actueel is in Sint Maarten evenals in België.

In deze laatste stap van mijn bachelorproef zal ik een conclusie m.b.t. het onderzoek formuleren alsook een antwoord op de centrale onderzoeksvraag. Verder zal ik reflecteren en een kritische blik werpen op de verschillende fasen van dit onderzoeksproces: Wat heb ik goed aangepakt en wat kon ik misschien beter aanpakken? En uiteraard het belangrijkste: Hoe ben ik gegroeid als leerkracht? Als laatste ga ik dieper in op hoe ik in de toekomst eventueel verder onderzoek kan verrichten en wat ik de volgende keer op een andere manier zou aanpakken.

1.1 Het praktijkprobleem

1.1.1 Situering binnen de SDG's

Voor mijn bachelorproef wilde ik graag kiezen voor een actueel praktijkprobleem dat niet enkel een probleem is in België of Sint Maarten, maar een probleem is dat in alle samenlevingen wereldwijd kan voorkomen.

Het praktijkprobleem dat in deze bachelorproef wordt onderzocht, is kansarmoede in de klas. Ik heb dan ook gekozen om aan de slag te gaan met een onderwerp binnen SDG 1 geen armoede. Mijn onderzoek kan niet enkel gelinkt worden met SDG 1 geen armoede, maar kan ook gelinkt worden met verschillende andere doelstellingen. In totaal zijn er drie SDG's die je kan koppelen aan mijn onderzoek:

- SDG 1 Geen armoede
- SDG 4 Kwaliteitsonderwijs
- SDG 10 Ongelijkheid verminderen

(Federaal instituut voor duurzame ontwikkeling, 2018).

De motivering van de bovenstaande SDG's zijn gelinkt aan subdoelstellingen van de duurzaamheidsdoelstellingen en hebben een link met mijn project.

SDG 1 Geen armoede	SDG 4 Kwaliteitsvol onderwijs	SDG 10 Ongelijkheid verminderen
<p>SDG 1 gaat erover om armoede overal en in al haar vormen te beëindigen. Door dit project werk ik aan het verminderen en aanpakken van kansarmoede in de klas. Vaak wordt dit aangepakt op schoolniveau maar ik wilde graag iets creëren voor leerkrachten op klasniveau. Ik heb onderzocht hoe je een 'armoedig klimaat' kan aanpakken in de klas door het creëren van een kansrijk klimaat waarbij ik focus op het welbevinden van alle kinderen.</p>	<p>Ook werk ik met mijn project aan SDG 4 want ik wil graag dat alle kinderen in de klas tot een hoger welbevinden komen en niet enkel de kansarme kinderen. Ik bouwde aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit die aandacht heeft voor kwetsbare kinderen en die een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving biedt voor iedereen.</p>	<p>Natuurlijk heb ik met mijn project ook gewerkt aan SDG 10. Ik heb met mijn project manieren en acties ontworpen die zorgen voor gelijke kansen en die ongelijkheden proberen weg te werken. Ik heb de inclusie van iedereen mogelijk proberen te maken en te bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status zoals bijvoorbeeld kansarmoede.</p>

(Federaal instituut voor duurzame ontwikkeling, 2018).

1.1.2 Beschrijving van het praktijkprobleem

Kansarmoede is een complex probleem dat niet alleen te maken heeft met een gebrek aan geld. Mensen die in kansarmoede leven ervaren problemen op verschillende gebieden zoals werk, inkomen, onderwijs, gezondheid, wonen, gezinsleven en voedselvoorziening. Dit leidt tot sociale uitsluiting en belemmert hun kansen en mogelijkheden (Armoede.org, 2016). Om het probleem kansarmoede te kaderen maak ik gebruik van de volgende definitie:

Kansarmoede is een toestand waarbij Mensen beknot worden in hun kansen om voldoende deel te nemen aan maatschappelijk hooggewaardeerde goederen zoals onderwijs, arbeid en huisvesting. Het gaat hierbij niet om een eenmalig feit, maar om een duurzame toestand die zich voordoet op verschillende terreinen, zowel materiële als immateriële. Hun werk en financiële situatie, hun woonsituatie, hun gezin en de huishouding, hun gezondheidstoestand, hun positie in de samenleving en hun persoonlijkheid verschillen in sterke mate van de grootste groep mensen binnen onze samenleving (De Cock & Buysse, 2000).

De armoedeproblematiek in één cijfer vatten is een onmogelijke ambitie, omdat kansarmoede een meervoudige en complexe realiteit is. In België wordt er vaak gebruikt gemaakt van het inkomen als indicator om kansarmoede te meten. Uit het statistiekbureau Statbel groeit 1 op 7 kinderen in België op in armoede. In Sint Maarten zijn er weinig cijfers terug te vinden aangezien er geen officiële armoedegrens is vastgesteld. Wel is er in de praktijk erg veel kansarmoede. Uit een onderzoek uit 2017 is gebleken dat 59% van de gezinnen in Sint Maarten te weinig verdient om een kwaliteitsvol leven te leven (Voncken, 2020).

Kinderen die leven in kansarmoede, kampen dagelijks met stress, verdriet en schaamte. Dit zorgt ervoor dat de kinderen een lagere prestatie op school hebben. Kinderen die in kansarmoede leven worden sneller doorverwezen naar het buitengewoon onderwijs. Voor deze kinderen speelt de school een grote en vooral een belangrijke rol. Dit omdat school voor de meeste kinderen met kansarmoede de enige plaats is waar ze sociale contacten leggen, waarbij hun gezin niet aanwezig is. Het is belangrijk dat de kinderen hier een hoog

welbevinden hebben. Zich goed voelen in de klas zal er dan ook voor zorgen dat ze beter gaan presteren op school (Leemans, 2020).

Bovendien zorgt het opgroeien in kansarmoede voor negatieve gevolgen: onveilige hechting, slechtere hersenontwikkeling, slecht leefklimaat, risico op kindermishandeling en een slechtere gezondheid. Door de situatie waarin deze kinderen leven zal de armoedeproblematiek gevolgen hebben op hun welbevinden (Nederlands Jeugdinstituut, 2018). Het Nederlandse Jeugdinstituut (2018) verwoordt het welbevinden van kinderen in kansarmoede als volgt: "Hoe langer een gezin in armoede leeft, hoe meer kans kinderen hebben om zich angstig, afhankelijk en ongelukkig te voelen. Dit kan leiden tot fysieke of psychische klachten zoals hoofdpijn, buikpijn of tekenen van vermoeidheid. Kinderen in armoede zijn negatiever over hun leven en toekomst dan hun meer welvarende leeftijdgenoten. Hun leven biedt te weinig stabiliteit en zekerheid. Dit maakt het lastiger om een goed toekomstperspectief te hebben."

Betrokken partijen bij kansarmoede zijn onder andere ouders, kinderen, leerkrachten en directies. Het grootste probleem waar de ouders mee lijken te kampen zijn de verschillende kloven waarin ze terecht komen. In totaal zijn er vijf kloven waar ouders die in kansarmoede leven, mee te maken krijgen:

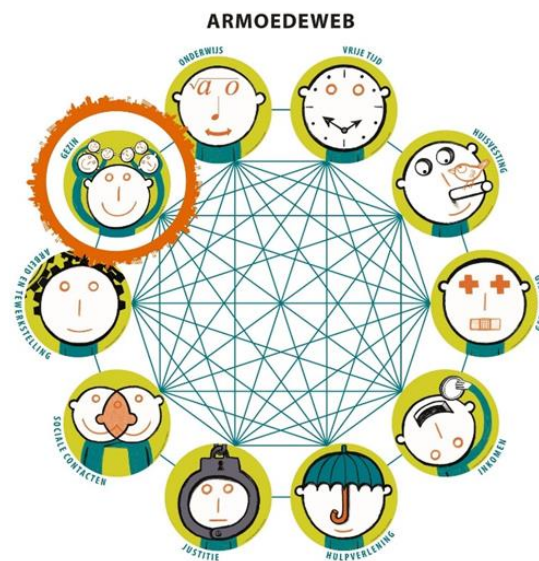
1. De gevoelskloof: deze kloof gaat over de gevoelens en emoties waarmee kansarme mensen te maken krijgen. Kansarmen hebben vaak een laag zelfbeeld, een minderwaardigheidsgevoel en schuldgevoelens. Dit wordt soms gecompenseerd door gedrag of zichtbaar materialisme. Ook worden gevoelens impulsief geuit en creëren negatieve ervaringen uit het verleden wantrouwen.
2. De kenniskloof: kansarme gezinnen zijn weinig op de hoogte van de kennis en informatiekanaal van niet-armen (vb. regels rond kinderbijslag, studietoelage, mutualiteit, ...). De kennis waarover ze wel beschikken wordt vaak niet gewaardeerd.
3. De vaardighedenkloof: kansarme ouders en kinderen zijn vaak minder vertrouwd met de vaardigheden van niet-kansarmen. Bv. hoe kinderen ondersteund kunnen worden bij huiswerk. De vaardigheden waarover ze wel beschikken worden niet gewaardeerd.
4. De positieve krachtenkloof: kansarme mensen hebben doorgaans een grote vechtlust, kunnen creatieve oplossingen bedenken, zijn rechtuit, Vaak hebben ze een groot solidariteitsgevoel, meer dan de gemiddelde burger. Ook hebben ze een grote drang om te willen helpen.
5. De structurele kloof: dit bevat alles waar kansarmen op worden uitgesloten. Meer precies de levensdomeinen onderwijs, huisvesting, tewerkstelling, gezondheidszorg en cultuur. Kansarme mensen leven minder lang doordat ze op bovenstaand opgesomde aspecten weerhouden worden (De Myttenaere, 2003).

Kinderen in kansarmoede hebben minder kansen en worden geconfronteerd met problemen op school, zoals het niet bij hebben van materiaal en onbetaalde facturen. Deze kinderen krijgen doorgaans minder kansen dan andere kansrijkere kinderen. Doordat deze kinderen leven in kansarmoede hebben ze meer kans op onveilige hechting, slechtere hersenontwikkeling, slecht leefklimaat, risico op kindermishandeling en een slechtere gezondheid. Door de situatie waarin deze kinderen leven zal de armoedeproblematiek ook nog eens gevolgen hebben op hun welbevinden (Nederlands Jeugdinstituut, 2018). Leerkrachten en directies worden vooral geconfronteerd met de impact van kansarmoede op school zoals gevraagd materiaal niet bijhebben of onbetaalde facturen (Carlier, 2016).

Kansarmoede manifesteert zich op verschillende momenten, zowel op school- en klasniveau. Denk maar aan drink- en eetmomenten, geldophalingsmomenten, op de speelplaats, bij het meebrengen van materiaal, taalmomenten, sociale relaties, uitstappen, schoolfeesten, verjaardagen, het voorkomen van het kind, enz. Ervaringen, belevingen en

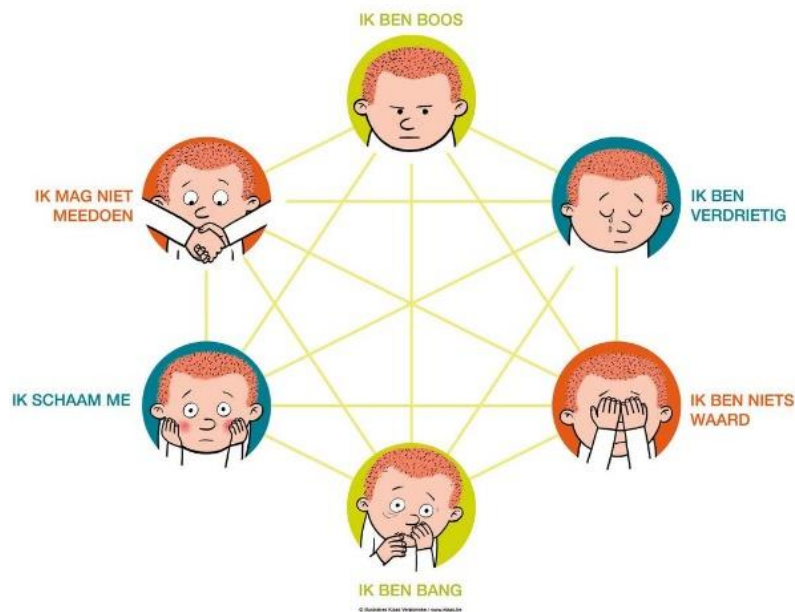
gevoelens van kansarme kinderen komen tot uiting op de speelplaats. Deze kinderen kunnen zich bijvoorbeeld agressief opstellen. Kansarme kinderen kunnen zich ook net vereenzamen en sociaal contact vermijden met anderen. Maar ook in de klas kan het zeker een probleem zijn. Zo zijn de aangeboden leerinhouden voor kansarmen kinderen vaak vreemd en onherkenbaar. Ook zijn de materialen in de klas onrealistisch en bieden ze weinig identificatiemogelijkheden voor deze kinderen. Alsook zijn de hogere taalfunctie bij kansarme kinderen vaak minder uitgebouwd (Laevers et al., 2003). Ook op het sociaal vlak heeft kansarmoede een invloed. Zo zullen kansarme kinderen het moeilijk hebben met sociale contacten en afspraken maken. Bovendien zijn ze ook vaker bij conflictsituaties betrokken. Dit is te wijten aan het feit dat kansarme kinderen vaak gepest worden of zelf gaan pesten (Laevers et al., 2003).

Wanneer een kind opgroeit in een kansarm gezin zal dit gevolgen hebben op verschillende gebieden. Als we kijken naar het armoedeweb, kunnen we een duidelijk beeld scheppen op welke vlakken dit precies invloed heeft. Het armoedeweb bestaat uit een binnen- en buitenkant. De buitenkant is wat wij als omstaanders kunnen waarnemen en de binnenkant zijn de gedachten en gevoelens van de kansarmen, deze zijn veel moeilijker waar te nemen. De buitenkant omvat tien levensdomeinen zoals huisvesting, inkomen, onderwijs en gezondheid, die allemaal met elkaar verbonden zijn. Een voorbeeld hiervan is dat een gebrek aan inkomen als gevolg van gezondheidsproblemen van een ouder kan leiden tot onvoldoende voeding voor het kind, waardoor het ziek wordt en schoolachterstand oploopt. Deze problemen stapelen zich op en worden moeilijk te ontwarren. Zo komen deze mensen terecht in een vicieuze cirkel (Welzijnszorg et al., 2022).

(Welzijnszorg et al., 2022)

Bovendien hebben we ook nog de binnenkant van het armoedeweb. Dit gaat over de gevolgen van kansarmoede zoals schaamte, woede en angst die verbonden zijn met negatieve gevoelens en gedachten. Kinderen in kansarmoede ervaren deze gevoelens, maar kunnen ze vaak nog niet goed onder woorden brengen (Welzijnszorg et al., 2022).

(Welzijnszorg et al., 2022)

Kansarmoede in het onderwijs zorgt voor ongelijkheid en achterstelling. De realiteit is dat kansarme kinderen bij het binnen gaan van de school al een zwakkere startpositie hebben dan andere kinderen. Dit betekent dat kansarme kinderen onvoldoende zijn uitgerust om met succes hun schoolloopbaan aan te vatten. Kinderen uit meer kansrijke milieus daarentegen hebben een betere startpositie. Dit is te wijten aan het feit dat hun cultuur nauwer aansluit bij de schoolcultuur. Kinderen in kansarmoede hebben minder kansen dan kansrijke kinderen. Zo zullen ouders die laag- of ongeschoold zijn minder in staat zijn om hun kinderen te ondersteunen bij het ontwikkelen van inzichten, vaardigheden en attitudes omdat ze die zelf nooit ontwikkeld hebben. Niet enkel de scholingsgraad heeft invloed maar ook de materiële leefomstandigheden zoals huisvesting, gezondheidsvoorzieningen, financiële problemen, ... spelen een rol. Wanneer alles in het teken staat van 'overleven', zijn er andere prioriteiten dan het stimuleren van de ontwikkeling en activiteiten buitenhuis (Laevers et al., 2003).

Kortom, is kansarmoede een ingewikkeld probleem dat een multidimensionale aanpak vereist. Het is van cruciaal belang om de verschillende aspecten van kansarmoede te begrijpen en actie te ondernemen om de vicieuze cirkel van armoede te doorbreken.

1.2 Mijn onderzoeksdoel

In het onderwijs is kansarmoede een probleem dat kan voorkomen zowel op schoolniveau als op klasniveau. Kansarmoede kan een invloed hebben op de ontwikkeling en het welbevinden van kinderen.

Na een grondige literatuurstudie en veel opzoekwerk, ben ik tot een onderzoeksdoel gekomen. Dit onderzoeksdoel heeft de aanzet gegeven voor de uitwerking van mijn bachelorproef.

Mijn onderzoeksdoel is gericht op het creëren van een **kansrijk klasklimaat** om zo tot een stijging van het welbevinden in de klas te komen. Ik ben er dan ook van overtuigd dat alle kinderen recht hebben op kwaliteitsvol onderwijs binnen een rustige, veilige en vooral kansrijke leeromgeving.

Vaak wordt er al op schoolniveau aan de slag gegaan met het onderwerp 'kansarmoede' maar ik wilde dit doortrekken naar de klas door het creëren van een kansrijk klasklimaat. Ik heb dan ook onderzocht welke klasacties er nodig zijn om een kansrijk klasklimaat te creëren voor iedereen.

Om mijn onderzoeksdoel te kunnen bereiken heb ik een onderzoeksvraag geformuleerd.

Mijn onderzoeksvraag luidt als volgt: **“Hoe kan ik als leerkracht kleuteronderwijs een kansrijk klasklimaat creëren om het welbevinden van alle kleuters zo hoog mogelijk te krijgen?”**

Om dit doel te bereiken heb ik enkele onderliggende deelvragen geformuleerd namelijk:

- Wat is kansarmoede?
- Welke invloeden heeft kansarmoede op kinderen in het onderwijs?
- Wat zijn de basiselementen van krachtige onderwijskwaliteit?
- Wat is een kansrijk klasklimaat?
- Wat zijn de elementen van een kansrijk klasklimaat?
- Welke bril heb ik als leerkracht nodig om naar een kansrijk klasklimaat te kijken?

1.3 Mijn ontwerp

In deze bachelorproef heb ik een website ontworpen die inspireert tot het creëren van een kansrijk klasklimaat om het welbevinden van kleuters te verhogen. De website is specifiek gericht op kleuterleerkrachten, die een cruciale rol spelen in het bieden van een ondersteunende en stimulerende omgeving voor kleuters.

1.3.1 Mijn ontwerpeisen

Hieronder som ik enkel eisen op waaraan mijn ontwerp moet voldoen:

Specifieke ontwerpeisen website:

1. Wat wil ik bereiken?
 - a. Met mijn website wil ik graag een informatiebron voorzien voor (toekomstige) kleuterleerkrachten om een kansrijk klasklimaat te realiseren.
2. Wie is mijn doelgroep?
 - a. Mijn doelgroep zijn zowel toekomstige leerkrachten kleuteronderwijs alsook reeds kleuterleerkrachten in het werkveld.
3. De website moet aanspreken en gebruiksvriendelijk zijn.
4. De website moet een aansprekende naam hebben.
5. De website moet contactknoppen hebben.
6. De website moet mijn verhaal vertellen.
7. De website moet een groot geheel vormen.
8. De website heeft een duidelijke structuur van hoofdknoppen die leiden tot supknoppen
(Van Dongen, 2022).

Specifieke ontwerpeisen inhoud:

1. Het praktijkprobleem wordt weergegeven op de website.
2. Er wordt linken gelegd met de sustainable development goals.
3. Er wordt een theoretische achtergrond weergegeven over 'kansrijk klasklimaat'.
4. De theoretische uitwerking van de vijf pijlers wordt toegelicht.
5. Er worden concrete acties beschreven voor het creëren van een kansrijk klasklimaat die gebaseerd zijn op de vijf ontwikkelde pijlers
 - a. Activiteiten gericht op kansen en welbevinden
 - b. Klas acties gericht op kansen en welbevinden

→ Deze activiteiten en acties moeten gekaderd kunnen worden binnen de theorie van deelvraag 5 'Wat zijn de elementen van kansrijk klasklimaat?'

6. De uitgeteste uitwerking krijgt ook een plaats op de website ondersteunend met beeldmateriaal.
7. Er moeten schematische voorstellingen zijn van de uitgewerkte theorie.
 - a. Er moet een algemene schematische voorstelling zijn van de vijf pijlers.
 - b. Er moet een schematische overzicht binnen elke pijler zijn.

1.3.2 Beschrijving van het ontwerp

In deze bachelorproef heb ik een website ontworpen met als doel het creëren van een kansrijk klasklimaat om het welbevinden van kleuters te verhogen. De website is specifiek gericht op kleuterleerkrachten, die een cruciale rol spelen in het bieden van een ondersteunende en stimulerende omgeving voor kleuters.

De website 'Kansrijke handen' is ontstaan omdat ik ervan overtuigd ben dat elke (kleuter)leerkracht 'reikende handen' moet bieden aan elk kind om zo tegemoet te komen aan het creëren van kansen. De leerkracht moet niet zomaar zijn of haar handen reiken maar die 'handen' moeten ook rijk zijn met kansen.

Door het ontwikkelen van mijn website kan ik (toekomstige) kleuterleerkrachten inspireren met mijn aanpak voor een kansrijk klasklimaat. De website is zo georganiseerd dat iedereen toegang kan krijgen tot relevante inhoud. Op de website kan u een theoretische achtergrond terugvinden van een kansrijk klasklimaat en het creëren hiervan. Zo heb ik vijf pijlers uitgewerkt voor het creëren van dit kansrijk klasklimaat. Binnen deze vijf pijlers zijn er dan concrete acties, interventies en praktijkvoorbeelden terug te vinden. Om de praktische invulling van de website te gebruiken, start je altijd vanuit de vraag: "Wat hebben mijn kleuters nodig?"

KANSRIJKE HANDEN

Home Mijn onderzoek Kansrijk klasklimaat Aan de slag Resultaten

<https://kansrijkehanden.weebly.com/>

1.4 Kritische terugblik op de onderzoeksvraag en deelvragen

Met behulp van alle verzamelde informatie: bestuderen van bronnen, bevragen via enquête, raadplegen van organisaties... zal ik in dit onderdeel een samenvattend antwoord geven op mijn onderzoeksvraag en deelvragen. Alsook zal ik kritisch reflecteren of ik mijn onderzoeksvraag goed beantwoord heb. Bovendien werp ik een kritische blik op de verkregen antwoorden op mijn deelvragen.

1.4.1 Reflectie deelvraag 1: wat is kansarmoede?

Tijdens mijn literatuurstudie ben ik diverse definities van kansarmoede tegengekomen. Er waren grote verschillen tussen de definities. Vaak vond ik ook dat definities onvolledig en onduidelijk waren. Uiteindelijk heb ik gekozen voor de definitie van De Cock en Buysse (2000):

“Kansarmoede is een toestand waarbij mensen beknot worden in hun kansen om voldoende deel te nemen aan maatschappelijk hooggewaardeerde goederen zoals onderwijs, arbeid en huisvesting. Het gaat hierbij niet om een eenmalig feit, maar om een duurzame toestand die zich voordoet op verschillende terreinen, zowel materiële als immateriële. Hun werk en financiële situatie, hun woonsituatie, hun gezin en de huishouding, hun gezondheidstoestand, hun positie in de samenleving en hun persoonlijkheid verschillen in sterke mate van de grootste groep mensen binnen onze samenleving.” (De Cock & Buysse, 2000).

Ik heb voor deze definitie gekozen omdat deze gebaseerd is op onderzoek van Kind & gezin. Ook omdat dit een definitie is die andere onderzoekers zoals bijvoorbeeld Ferre Laevers gebruiken om het begrip kansarmoede te kaderen (Laevers et al., 2003). Om meer informatie weer te geven over het begrip kansarmoede heb ik ook nog gebruik gemaakt van de website armoede.org. Deze website vond ik ook zeker een meerwaarde voor de aanvulling van deze deelvraag.

Binnen deze deelvraag ben ik niet alleen op zoek gegaan naar een definitie maar heb ik ook het armoedeweb besproken. Ook hiervoor heb ik betrouwbare bronnen gebruikt zoals het huis van Jordy, het campagnedossier 1 op 7 en nogmaals de website armoede.org. Ik heb voor deze bronnen gekozen omdat ze gebaseerd zijn op onderzoek en toch vrij recent zijn (Armoede.org, 2016; Samen tegen armoede, 2016; Welzijnszorg et al., 2022).

Ook heb ik binnen deze deelvraag al reeds een link gelegd tussen kansarmoede en kinderen. Hiervoor heb ik de bron ‘Omgaan met kinderen in de basisschool’ van prof Ferre Laevers (2003) gebruikt. Als ik er nu kritisch op terugblik was deze link misschien overbodig aangezien ik deze ook zou kunnen leggen bij deelvraag 2. Deelvraag 2 gaat namelijk over kansarmoede en kinderen in het onderwijs.

Om mijzelf als persoon ook meer te verdiepen in de wereld van kansarmoede heb ik een studiedag over kansarmoede in het onderwijs bijgewoond. Deze studiedag is georganiseerd door de VRT en Klasse. Op deze dag zijn er organisaties, ervaringsdeskundigen en experts komen spreken over kansarmoede zoals Marino Nevejans, Kris Dom (welzijnszorg), OnderOns vzw, netwerk tegen armoede, vzw Krijt, Klasse en SAAMO limburg. Alsook waren er verschillende sessies die ik heb bijgewoond aangezien ze betrekking hadden op het onderwerp kansarmoede. Door deze inspiratiedag heb ik mijn waaier van informatie nog meer kunnen uitbreiden. De lezingen die ik heb bijgewoond hebben mij veel bijgeleerd en

vooral mijn blik nog meer verruimd. Deze studiedag alsook lezingen en workshops zijn naar mijn mening een zeer zinvolle aanvulling voor het uitvoeren en uitwerken van een onderzoek.

1.4.2 Reflectie deelvraag 2: welke invloeden heeft kansarmoede op kinderen in het onderwijs?

Aansluitend op de eerste deelvraag 'wat is kansarmoede?', ben ik gaan onderzoeken wat de invloeden van kansarmoede op kinderen in het onderwijs zijn. Omdat deze deelvraag vooral theoretisch was, heb ik ook hier weer diverse tekstbronnen geraadpleegd. Na het onderzoeken en analyseren van deze tekstbronnen, kon ik mij het meeste vinden in de bronnen 'omgaan met kansarmoede in de basisschool' en 'opgroeien en opvoeden in kansarmoede' van Ferre Laevers (2003) en het Nederlandse jeugdinstituut (2018). Ik heb bewust de keuze gemaakt om opnieuw voor Ferre Laevers te kiezen aangezien deze bronnen nog zeer actueel zijn. Bovendien zijn ze gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en worden ze in de opleiding voortdurend aangehaald. Ook sluiten ze aan bij mijn visie op kwalitatief goed onderwijs.

Door deze bronnen ben ik te weten gekomen dat kansarmoede zorgt voor een ongelijke start en achterstelling van kinderen. Kansarme kinderen hebben bij het betreden van de school al een zwakkere positie en zijn onvoldoende uitgerust voor een succesvolle schoolloopbaan. Ze hebben minder kansen en worden belemmerd door factoren zoals culturele verschillen, gebrek aan ouderlijke ondersteuning en materiële leefomstandigheden. Ondanks inspanningen reproduceert de school vaak de achterstand en dit draagt bij aan de voortdurende kansarmoede. De school stemt het onderwijs te veel af op kinderen uit de middenklasse, waardoor kinderen uit kansarme milieus achtergesteld worden. Vaak gebeurt dit wel onbewust, waardoor de kloof tussen kansarme en anderen alleen maar groter wordt. Ook ben ik te weten gekomen dat het onderwijs als een hefboom wordt gezien. Dit omdat de meeste kansarme kinderen niet makkelijk aansluiting vinden met andere kinderen in hun klas. De oorzaak hiervoor is dat hun ouders een lager inkomen hebben en vaak minder geld hebben voor sociale en culturele activiteiten (Laevers et al., 2003 ; Nederlandse jeugdinstituut, 2018).

Binnen deze deelvraag heb ik ook gekeken naar de gevolgen van kansarmoede op kinderen. De gevolgen van kansarmoede worden in veel bronnen besproken. Ik heb deze informatie verzameld en vervolgens geanalyseerd welke informatie zinvol was voor mijn onderzoek. Uit de bron 'opvoeden en opgroeien in armoede' van het Nederlandse Jeugdinstituut (2018) vond ik de meest zinvolle informatie terug. Ik kreeg een beeld over de gevolgen van kansarmoede op kinderen. Hoe jong de kinderen in de klas met kansarmoede ook zijn, toch zitten zij al deels verstrikt in negatieve gevoelens en gedachten. Ze kunnen deze gevoelens en gedachten nog niet verwoorden en zijn er zich vaak niet van bewust. Maar deze kinderen ervaren ze wel, bij zichzelf of bij anderen in het gezin. Kinderen in kansarmoede hebben vaak een onveilige hechting waardoor ze een groter risico lopen om problemen in hun ontwikkeling te ervaren. Er is dan ook een relatie tussen de onveilige hechting en het minder goed kunnen omgaan met leeftijdgenoten en stressvolle situaties. Onveilige hechting heeft eveneens negatieve invloed op: gedrag, psychopathologie, cognitieve vaardigheden en taalvaardigheden.

Bovendien zorgt de kansarmoede ook voor een slechtere hersenontwikkeling, waaronder een slechtere emotieregulatie (Nederlands Jeugdinstituut, 2018).

Als laatste onderdeel binnen deze deelvraag heb ik gefocust op de beleving van kansarmoede. Ik heb kritisch gekeken naar de informatie die het meest relevant was voor mijn onderzoek en dat was in dit geval natuurlijk de beleving van de kinderen. In het boek 'Omgaan met kansarmoede' van Ferre Laevers (2003) worden er mogelijke belevingen weergegeven. Niet elke beleving zal terug te vinden zijn bij elk kind, de belevingen kunnen erg verschillen van kind tot kind.

Door deze bron ben ik te weten gekomen dat kinderen die leven in kansarmoede verschillende belevingskernen ervaren, zoals een minderwaardigheidsgevoel en schaamte vanwege het besef dat ze minder hebben dan andere kinderen. Dit kan leiden tot een gebrek aan zelfvertrouwen en het niet geloven in hun eigen mogelijkheden. Sommige van deze kinderen vertonen opstandig gedrag als een manier om hun kwetsbaarheid te verbergen en hun opgekropte gevoelens te uiten, terwijl anderen de moed opgeven en zich afzonderen van anderen. Kansarme kinderen worden best vroeg geconfronteerd met de uitdagingen van overleven, wat hen wel zelfredzaamheid geeft (Laevers et al., 2003).

Door het beantwoorden van deze deelvraag heb ik een beeld gekregen welke zaken ik zeker wil laten terugkomen in de theoretische en praktische uitwerking van deelvraag 5, de elementen van een kansrijk klasklimaat.

1.4.3 Reflectie deelvraag 3: wat zijn de basiselementen van krachtige onderwijskwaliteit?

Welbevinden en betrokkenheid in de klas zijn twee aanwijzers voor de kwaliteit van onderwijs. Hoe meer welbevinden en betrokkenheid, hoe meer het onderwijs een positief effect zal hebben op de ontwikkeling van het kind. Deze twee begrippen zijn met elkaar verbonden en vormen de basis van een krachtige leeromgeving. Deze deelvraag is al meermaals voorgekomen in de opleiding en zit als fundament in mijn hoofd gekaderd. Professor Ferre Laevers ziet welbevinden en betrokkenheid dan ook als de belangrijkste indicatoren om de kwaliteit van het onderwijs in kaart te brengen. Deze indicatoren zijn nodig om het proces van elk kind in beeld te brengen. Pas nadien kan de leerkracht eventuele interventies doen in het proces van kinderen (Laevers, 2010).

Ik heb deze deelvraag uitgewerkt aan de hand van de informatie uit de lessen 'het onderwijs, de kleuter en ik' en het boek van Ferre Laevers over het ervaringsgericht onderwijs. Zoals al eerder aangeven staan de begrippen 'welbevinden' en 'betrokkenheid' centraal binnen deze deelvraag. Voor het uitvoeren van mijn onderzoek was de informatie omtrent welbevinden het meest relevant. Bij het verzamelen en analyseren van deze deelvraag heb ik met een aantal kijkvragen rekening gehouden. Wat is welbevinden? Hoe kan ik het herkennen in de klas? Wat zijn de effecten van welbevinden? En waarom is een hoog welbevinden nodig? Door gebruik te maken van deze gerichte kijkvragen ben ik exact tot de informatie gekomen die relevant was voor mijn onderzoek. Met het antwoord op deze deelvraag ben ik zelf erg tevreden. Er is een duidelijk beeld geschept over wat de basiselementen zijn van een krachtige onderwijskwaliteit.

Volgens Ferre Laevers (2010) is welbevinden een toestand waarin kinderen zich bevinden wanneer ze zich op en top voelen. Op dat moment genieten ze volop en stellen ze zich daarbij open. Ze zijn ontvankelijk voor wat er op hen afkomt. Bovendien zijn ze spontaan en durven ze zichzelf te zijn. Ze stralen dan ook vitaliteit, ontspanning en innerlijke rust uit. Eigenlijk is welbevinden een 'totaalervaring', maar toch zijn er enkele signalen die kunnen helpen bij het inschatten van het welbevinden. Ferre Laevers (2010) beschrijft vijf duidelijke signalen van welbevinden:

1. Genieten: Welbevinden kan erg goed afgelezen worden vanuit gezichtsuitdrukkingen. Een inschatting van het welbevinden kan dan ook gemaakt worden door het observeren van verbaal en non-verbaal gedrag. Het 'genieten' kan bij sommige kinderen heel erg duidelijk zijn zoals lachen, zingen, stralende ogen, ... Terwijl bij andere kinderen het minder uitbundig lijkt.

2. Spontaniteit en zichzelf kunnen zijn: Kinderen die en hoog welbevinden hebben zijn spontaan en durven ook zichzelf te zijn. Kinderen die zich in een bepaalde situatie oké voelen, komen uit hun schelp. In de omgang met anderen valt de spontaniteit van deze kinderen op. Ze zijn door en door hun zelf en moeten zich nergens overheen te zetten.
3. Openheid en ontvankelijkheid: Welbevinden komt vaak samen voor met openheid. Met openheid wordt bedoeld dat iemand de omgeving laat binnekomen en doordringen. Ook het openstaan voor nieuwe en andere dingen hoort hier onder thuis. Openheid kenmerkt zich door verschillende zaken: het laten raken door wat zich aanbiedt, niet bedreigd voelen, geen angst, contacten niet ontlopen,
4. Ontspanning en innerlijke rust: Deze twee kenmerken komen ook vaak voor als er een hoog welbevinden is. De kinderen zijn ontspannen en hebben geen onrust. Bovendien is er ook geen spanning te merken in hun gezichtsuitdrukkingen. Ondanks de innerlijke rust kunnen er nog steeds momenten zijn van vreugde en positieve opwinding, zoals stillletjes lachen of genieten van de gezellige sfeer tijdens verhalen, sport of humor.
5. Vitaliteit: Een laatste kenmerk van welbevinden is de levendigheid. Een kind met vitaliteit toont energie. Dit kan je vaak aflezen van de mimiek: de blik is levendig, expressief, stralend. Vaak kan er ook aan de lichaamshouding afgelezen worden dat het kind zich goed voelt. Enkele kenmerken van vitaliteit is geen ineengezakte houding of hangende schouders. Ook is er vaak sprake van een 'trotse' houding van het kind (Ferre Laevers, 2010).

'Als een vis in het water', zo kan je kinderen beschrijven die zich echt goed voelen. Kinderen met een hoog welbevinden beleven plezier aan wat ze doen. Ze genieten van uitlopende dingen. De interacties met de leerkracht, andere kinderen de klas en schoolcontext verloopt goed.

1.4.4 Reflectie deelvraag 4: wat is een kansrijk klasklimaat?

Tijdens de literatuurstudie van deze deelvraag zat ik even met mijn handen in het haar. Ik vond niet onmiddellijk de informatie die ik zocht en hierdoor geraakte ik wat in paniek. Er zijn namelijk geen definities terug te vinden over een kansrijk klasklimaat in de literatuur. Vaak wordt er in de klas of op school gesproken over een veilig en/of positief klasklimaat en niet over een kansrijk klasklimaat. Aangezien er veel bronnen terug te vinden zijn over kansarmoede en onderwijs vond ik het vreemd dat ik nergens het begrip exact kon terugvinden. Ik heb uren en dagen zitten zoeken achter een definitie vooraleer ik koos voor een andere aanpak. Natuurlijk wilde ik de moed niet zomaar opgeven en heb ik mijn literatuurstudie anders aangepakt. Ik heb namelijk mijn deelvraag opgedeeld in het begrip 'kansrijk' en 'klasklimaat'. Zo ben ik te weten gekomen dat 'kansrijk' een begrip is dat letterlijk betekent 'rijk aan kansen' (Bol, 2021) en dat 'klasklimaat' een begrip is dat omschrijft hoe kinderen zich in groep voelen, hoe zij de sfeer ervaren. Het gaat hier dan ook over de perceptie van deze kinderen (ExpertiseCentrum Hoger Onderwijs (Universiteit Antwerpen), 2022).

Natuurlijk was dit niet voldoende voor de invulling van mijn deelvraag. Vervolgens heb ik de website 'Potential' en 'steunpunt diversiteit & leren' onder de loep genomen. Hierdoor heb ik inzichten kunnen opdoen over wat belangrijk zou kunnen zijn bij een kansrijk klasklimaat. Ik heb dan ook een eigen definitie gegeven aan het begrip 'kansrijk klasklimaat'. Deze luidt als volgt: *"Een kansrijk klasklimaat is een omgeving waarin kinderen zich veilig en gewaardeerd*

voelen en waarin ze de kans krijgen om te leren en te groeien. Het omvat een combinatie van fysieke en psychologische aspecten die bijdragen aan een positieve leerervaring voor alle kinderen.”

Na het uitvoeren van mijn onderzoek ben ik toch niet zo tevreden met deze definitie. Het voelt alsof er nog stukjes missen. Ik heb daarom de definitie aangepast. Bovendien heb ik ook nog zinvolle antwoorden gekregen door middel van mijn enquête waarmee ik rekening heb gehouden bij het herschrijven van de definitie. De nieuwe definitie luidt als volgt:

“Een kansrijk klasklimaat is een omgeving waarin alle kinderen zich veilig en gewaardeerd voelen en waarin ze gelijke kansen krijgen om te leren, te groeien en hun volledig potentieel te bereiken. Het omvat een combinatie van fysieke en psychologische aspecten die bijdragen aan een positieve leerervaring voor alle kinderen. Het gaat verder dan alleen het bieden van een veilige en inclusieve ruimte. In een kansrijk klasklimaat worden onderwijspraktijken en -strategieën toegepast die rekening houden met de unieke behoeften, talenten en achtergronden van elk kind.”

Ik vind dat deze definitie meer en beter aansluit bij het begrip ‘kansrijk klasklimaat’. Naarmate ik meer onderzoek heb gedaan, heb ik een dieper begrip ontwikkeld van het concept. Hierdoor kon ik de definitie verfijnen om nauwkeuriger en specifieker te zijn. Bovendien heb ik nieuwe inzichten ontdekt die van invloed waren op het begrip. De eerste definitie benadrukt de basisprincipes van een kansrijk klasklimaat, namelijk veiligheid, waardering, en de mogelijkheid om te leren en te groeien. Het beschrijft dat een kansrijk klasklimaat bestaat uit zowel fysieke als psychologische aspecten, en dat het doel ervan is om een positieve leerervaring te creëren voor alle kinderen. Terwijl de tweede definitie uitgebreider en gedetailleerder is dan de eerste definitie. Het benadrukt dat een kansrijk klasklimaat niet alleen draait om veiligheid en waardering, maar ook om het creëren van gelijke kansen voor alle kinderen om te leren, te groeien en hun volledige potentieel te bereiken. Daarnaast legt de aangepaste definitie de nadruk op het feit dat een kansrijk klasklimaat verder gaat dan alleen het bieden van een veilige en inclusieve ruimte. Het omvat ook het toepassen van onderwijspraktijken en -strategieën die rekening houden met de unieke behoeften, talenten en achtergronden van elk kind.

Ik heb dus gekozen om de tweede definitie te gebruiken omdat deze specifiek en uitgebreider is in termen van het bevorderen van gelijke kansen, het erkennen van de individuele diversiteit van de kinderen en het benadrukken van onderwijspraktijken die hierop inspelen. De originele definitie is beknopter en legt meer de nadruk op de basisprincipes van veiligheid, waardering en de mogelijkheid om te leren en te groeien.

Binnen deze deelvraag heb ik ook even gekeken naar het verschil tussen een positief klasklimaat en een kansrijk klasklimaat. Om dit te kunnen doen heb ik de bron van Laevers en Heylen (2013) gebruikt namelijk een procesgerichte aanpak voor 6- tot 12- jarigen in het basisonderwijs. Een kansrijk klasklimaat en een positief klasklimaat zijn vergelijkbaar, maar toch zijn er nog enkele verschillen.

Een positief klasklimaat is volgens Ferre Leavers de sfeer binnen een bepaalde groep die erg bepalend is voor de kwaliteit van leven in de klas. Een positief klimaat is dan volgens hem ook gebaseerd op vijf dimensies: sfeer, relaties tussen kinderen, interacties in activiteiten, relaties met de leerkracht en de omgang met structuur en regels (Laevers & Heylen, 2013).

Kortom richt zich dit op het creëren van een omgeving waarin kinderen zich ondersteund en gewaardeerd voelen en waarin ze kunnen groeien en leren (Laevers & Heylen, 2013).

Een kansrijk klasklimaat daarentegen gaat nog een stap verder en richt zich specifiek op het bieden van gelijke kansen aan alle kinderen. Het benadrukt de noodzaak om rekening te

houden met de individuele behoeften en verschillen van elk kind en om een omgeving te creëren waarin alle kinderen kunnen groeien en succesvol kunnen zijn.

Dus, terwijl een positief klasklimaat zich richt op het creëren van een veilige en ondersteunende omgeving, gaat een kansrijk klassenklimaat verder door te benadrukken dat het belangrijk is om aandacht te besteden aan de individuele behoeften van kinderen en ervoor te zorgen dat iedereen dezelfde kansen heeft om te leren en te groeien.

1.4.5 Reflectie deelvraag 5: wat zijn de elementen van een kansrijk klasklimaat?

Net zoals bij deelvraag 4 'wat is een kansrijk klasklimaat' is er over de elementen van een kansrijk klasklimaat ook niets terug te vinden. Een kansrijk klasklimaat is een ruim begrip waaronder verschillende elementen thuishoren. De elementen van een kansrijk klasklimaat liggen in geen enkel boek of op geen enkele website zo voor het rapen. Daarom heb ik mij verdiept in verschillende literatuur en ben ik gekomen tot mijn eigen invulling van een 'kansrijk klasklimaat'. Ik heb er rekening mee gehouden dat de uitwerking van mijn vijf pijlers gebaseerd zijn op wetenschappelijke bronnen. Zo heb ik dus ook gebruik gemaakt van bronnen die nog actueel zijn.

Om de elementen van een kansrijk klasklimaat weer te geven maak ik gebruik van vijf grote pijlers. Deze pijlers heb ik zelf toegekend aan het begrip 'kansrijk klasklimaat'.

De eerste pijler is **het creëren van een inclusieve en krachtige leeromgeving**. Kinderen moeten het gevoel hebben dat ze erbij horen en dat ze gewaardeerd worden, ongeacht hun achtergrond, vaardigheden of interesses. Onze taak als leerkracht is het creëren van een stimulerende leeromgeving door uitdagende en interessante activiteiten, projecten en uitstappen te organiseren die kinderen uitdagen en motiveren om te leren. Binnen deze pijler steun ik dus op de volgende definitie: "Een inclusieve leeromgeving is een leeromgeving die kwaliteitsvol onderwijs mogelijk maakt voor alle leerlingen ongeacht beperking, etniciteit, sociale afkomst, taal, gender, ... Daarbij ondersteunt een schoolteam actief ieders noden, zodat alle leerlingen tot leren en participeren komen op zowel cognitief, sociaal, emotioneel, motorisch en moreel vlak (Potential, z.d.).

Volgens onderzoek creëren we een inclusieve leeromgeving door aan twee centrale doelen te werken: 'diversiteit waarderen en benutten' en 'verbindend samenwerken met leerlingen, ouders, collega's en andere actoren'(Van Avermaet, 2019). Diversiteit waarderen en benutten betekent dat je als leerkracht een gelijke waardering hebt voor alle leerlingen en gelooft in de capaciteiten en groeimogelijkheden van iedere leerling. Hierbij stel je hoge verwachtingen aan elk kind (Dweck, 2011).

Een tweede pijler die ik belangrijk vind bij een kansrijk klasklimaat is **de ondersteuning van de leerkracht door middel van het differentiëren binnen de klaspraktijk**. Om het begrip binnenklasdifferentiatie te kaderen maak ik gebruik van de definitie van Katrien Struyven (2019) uit het boek binnenklasdifferentiatie: "Binnenklasdifferentiatie is het proactief, positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen (interesses, leerstatus en leerprofiel) in de klas met het oog op het grootst mogelijke leerrendement voor elke leerling in functie van motivatie, leerwinst en leerefficiëntie."(Struyven et al., 2019). Het doel van binnenklasdifferentiatie is de motivatie, het welbevinden, de leerwinst en/of de leerefficiëntie van alle kinderen te verhogen zonder de lat lager te leggen.

Samenwerken versus autonomie is de derde pijler ik ontwikkeld heb. Ik heb voor deze pijler gekozen omdat ik dit twee belangrijke elementen vind om toe te voegen aan een kansrijk klasklimaat. Bovendien wilde ik ook graag een stukje van de schoolpijlers van de stageschool in Sint Maarten integreren in mijn project.

Om een kansrijk klasklimaat te creëren moet de leerkracht samenwerkingsgericht leren aanmoedigen. De leerkracht moet de kinderen stimuleren om samen te werken en te communiceren. Zo kunnen kinderen hun kennis, vaardigheden en attitudes verder ontwikkelen. Ze leren als het ware met en van elkaar. Samenwerken heeft ook een meerwaarde voor kinderen op latere leeftijd. Het stelt hen in staat om waardevolle interpersoonlijke vaardigheden te ontwikkelen, zoals effectieve communicatie, empathie, samenwerking en conflictoplossing. Door samen te werken met anderen kunnen ze leren om verschillende perspectieven te waarderen, te luisteren naar diverse ideeën en gezamenlijk oplossingen te vinden voor uitdagende situaties. Het bevordert hun vermogen om als groep te functioneren, bij te dragen aan groepsactiviteiten en verantwoordelijkheid te nemen. Door samen te werken ontwikkelen kinderen waardevolle vaardigheden en attitudes die hen helpen in zowel persoonlijke als professionele omgevingen (Van Avermaet, 2019). Daartegenover staat het begrip 'autonomie'. Als leerkracht is het ook belangrijk dat de kinderen een gevoel van autonomie ervaren. We kunnen hen de ruimte geven om zelf keuzes te maken in hun leerproces (Struyven et al., 2019). De autonomie van kinderen kunnen we dus bevorderen door ze bepaalde verantwoordelijkheden te geven, zelfstandig werk te stimuleren, maar ook door te werken aan zelfreflectie en zelfevaluatie (Van Avermaet, 2019).

De vierde pijler luidt als volgt **positief groepsklimaat en communicatie**. Pijler vier is ook een belangrijke hefboom die we bewust moeten hanteren wanneer we willen zorgen voor een kansrijk klasklimaat. In de klas is letterlijk alles verbonden met elkaar. Er lopen precies onzichtbare draden tussen het individuele kind naar anderen, naar de leerkracht, naar de groep als het geheel. Belangrijk is dus ook bij het creëren van een kansrijk klasklimaat dat wij als leerkracht focussen op het groepsleven (Laevers, 2010). Om deze pijler grotendeels in te vullen baseer ik mij op de vijf dimensies van het groepsklimaat door Ferre Laevers (2010). Zelf heb ik nog één extra dimensie toegevoegd namelijk communicatie. De dimensies luiden als volgt: omgaan met structuur en regels, sfeer, relaties met de leerkracht, relaties tussen kinderen, interacties tijdens activiteiten en de zelf toegevoegde dimensie communicatie in de klas. Ik heb de dimensie communicatie toegevoegd omdat ik dit precies miste en ik het toch heel belangrijk vond voor het creëren van een kansrijk klasklimaat. Ik ben ervan overtuigd dat een leerkracht op een duidelijke manier moet communiceren met de kinderen in de klas. Ook dat de leerkracht open communicatie met en tussen kinderen moet bevorderen. Voor de invulling van deze dimensie heb ik gebruikt gemaakt van de bron van Katrien Struyven (2019).

Om meer kansen te creëren voor kinderen is het werken aan een positief klimaat en communicatie dus aangeraden. Dit kan gebeuren door de inkleding van de klas, soort activiteiten, gecreëerde ruimte voor plezier en de manier waarop jezelf tussen de kinderen staat.

De laatste pijler die ik heb uitgewerkt zijn **de kansrijke elementen in de klas**. Onder deze pijler heb ik het over de dingen die een kansarm kind extra nodig heeft. Ik baseer mij hiervoor op de theorie van het vak 'Pedagogische didactisch kader - jongste kind'. De elementen die besproken zijn tijdens deze lessen waren specifiek gericht op het jongste kind. Maar ik ben ervan overtuigd dat deze elementen aangeraden zijn bij het verhogen van de kansen van alle kinderen, ongeacht welke leeftijd en ongeacht met welke beginsituatie ze starten in de klas (kansarm, taalarm, vluchteling, ...). De theorie uit dit vak is gebaseerd op het boek 'kleuter leer kracht het naslagwerk voor kwaliteitsvol onderwijs' van Dierickx en Koelman (2021). Ook heb ik voor het uitwerken van deze pijler gebruikt gemaakt van de

theorie van de prof Ferre Laevers (2010) over 'de rijke leeromgeving'. Pijler vijf bestaat uit de volgende elementen: graag zien, routines, plotse veranderingen, emotiecoaching en rijke leeromgeving. Pijler vijf is tot stand gekomen omdat ik op mijn brainstorming, over de uitwerking van de pijlers, nog begrippen had staan die geen specifieke plaats hadden gekregen onder de andere pijlers. Daarom heb ik ervoor gekozen om een vijfde en laatste pijler te ontwikkelen.

Zoals u hierboven heeft kunnen lezen heb ik elke pijler theoretisch uitgewerkt. Dit heb ik kunnen doen door gebruik te maken van wetenschappelijke, relevante en actuele bronnen. Ook heb ik inspiratie kunnen opdoen uit de antwoorden van mijn enquête voor de invulling van de pijlers en de studiedag omtrent kansarmoede. Voor de uitwerking van mijn product heb ik bij elke pijler ook praktische uitwerkingen gekoppeld. Deze kan u altijd terugvinden op de website <https://kansrijkehanden.weebly.com/>. Bovendien kan u ook de uitgebreide theoretische uitwerking inlezen op mijn website.

1.4.6 Reflectie deelvraag 6: welke bril heb ik als leerkracht nodig om naar een kansrijk klasklimaat te kijken?

Ik wilde ook nog graag te weten komen welke bril en/of mindset ik als leerkracht nodig zou hebben om een kansrijk klasklimaat uit te werken. Vanuit de opleiding krijgen we mee dat een groeigerichte mindset belangrijk is. Deze mindset gaat ervan uit dat iedereen kan groeien en dat mogelijkheden niet zijn aangeboren. Bovendien zegt deze mindset dat kwaliteiten ontwikkelen kunnen worden door er moeite voor te doen. We moeten er dus van uit gaan dat elk kind kan groeien en veranderen ook al is hier meer of minder inspanning of ondersteuning bij nodig (Struyven et al., 2019).

Voor de verdere uitwerking van deze deelvraag heb ik gebruik gemaakt van verschillende tekstbronnen namelijk het boek 'ieder kind kansrijk' van Eric Jensen, de website diversiteit in actie en wetenschappelijke artikels van Van Avermaet en Sierens. Ik heb deze bronnen gekozen omdat deze zijn gebaseerd op wetenschappelijk onderwijs. Bovendien worden er enkele ook nog gebruikt in onze opleiding.

Een goede houding voor het omgaan met kansarme kinderen is erg belangrijk. Alle kinderen moeten zich goed kunnen voelen in de klas, niet enkel de kansarme kinderen. Uiteraard is het dan ook belangrijk om een goede basishouding te hebben in de klas. De houding die we tegenover kansarme kinderen aannemen dient niet anders te zijn dan tegenover andere kinderen. Omgaan met kansarmoede in de klas kan op de volgende manieren gebeuren:

1. Door armoedekloven te overbruggen.
2. Via leren IN diversiteit.
3. Vanuit een basishouding tegenover diversiteit op basis van de sleutelcompetentie leren VOOR diversiteit. (DIVA, z.d.)

Iedereen heeft zijn eigen referentiekader. Wanneer we met elkaar communiceren, treden we als twee (of meer) individuele persoonlijkheden in interactie met elkaar. We hebben elk onze eigen geschiedenis, elk onze eigen ervaringen, elk onze eigen opvoeding, ... die ons gemaakt hebben tot wie we nu zijn. Ons referentiekader bestaat uit de ervaringen, de kennis, de waarden en normen, opvattingen, vanzelfsprekendheden die we zelf hebben opgebouwd in interactie met onze omgeving (Boelen et al., 2020). Elke leerkracht kan in contact komen met kinderen die leven in kansarmoede. Belangrijk is dat de leerkracht zijn eigen referentiekader dus verruimt.

Daarom is de mindset van een leerkracht erg belangrijk. Eric Jensen (2020) schreef in zijn boek "Ieder kind, kansrijk" over zeven mindsetten. Deze mindsetten hebben een hoge impact die nodig zou zijn om kinderen uit kansarme gezinnen te bereiken en hen succesvol te maken. Ik geef graag even mee welke mindsetten uit het boek relevant zijn voor mijn onderzoek. Ik heb gekozen voor de volgende vijf mindsetten: de relatiemindset, de

prestatie mindset, de positiviteits mindset, de rijke-groeps klimaat mindset en de betrokkenheids mindset (Jensen, 2020).

Deze vijf mindsetten waren het meest nuttig en relevant voor mijn onderzoek. Een aantal onderdelen binnen de mindsetten zijn minder relevant maar vond ik toch belangrijk om mee te geven. Tijdens de uitvoering van mijn onderzoek heb ik rekening gehouden met deze mindsetten en dit kan u terugzien in de praktische uitwerkingen van mijn pijlers.

1.4.7 Antwoord en reflectie centrale onderzoeksvraag: hoe kan ik als leerkracht kleuteronderwijs een kansrijk klasklimaat creëren om het welbevinden van alle kleuters zo hoog mogelijk te krijgen?

Voorafgaand aan het beantwoorden van deze hoofdvraag, wil ik kort terugkomen op het proces dat ik heb doorlopen. Ik heb verschillende onderzoeksmethoden toegepast om de deelvragen te beantwoorden, die uiteindelijk bijdragen aan het antwoord op de centrale hoofdvraag. Nadat ik alle antwoorden op mijn deelvragen had verzameld, ben ik overgegaan tot de praktische toepassing van de theoretische kennis. Dit heb ik gedaan aan de hand van praktijkgerichte acties en interventies binnen elke ontwikkelde pijler. Gedurende mijn stageperiode heb ik verschillende metingen gedaan in de klas naar het welbevinden van de kinderen. Voor de start van mijn acties en interventies heb ik mijzelf de volgende vragen gesteld: Hoe is het welbevinden in mijn klas? Wat heeft mijn klas nodig?

Ik heb dan ook een eerste meting naar het welbevinden gedaan op het begin van mijn stageperiode. Hieruit kon ik afleiden dat het welbevinden vrij laag was in mijn klas, al dan niet door invloed van kansarmoede. Ik heb kunnen analyseren dat er slechts 6 van de 22 kinderen volledig in de groene zone zaten en terwijl er 16 kinderen in de oranje of rode zone zaten. Ik wilde graag weten wat de oorzaak zou kunnen zijn dus ging ik in gesprek met mijn mentor. Ze gaf aan dat er slechts 6 kinderen van de hele klas te maken hadden met kansarmoede. Verder ging ik met haar in gesprek over wat het laag welbevinden zou kunnen veroorzaken. Deze opgedane informatie koppelden ik samen met de informatie die ik uit observaties en meespelen had opgedaan. Hieruit heb ik dan kunnen afleiden wat mijn klas en mijn kinderen precies nodig hebben binnen elke pijler. Ik heb een bewuste keuze gemaakt van acties en interventies die ik zorgvuldig heb geselecteerd uit mijn praktische uitwerkingen. Tijdens het uittesten van mijn acties en interventies heb ik nog twee metingen gedaan naar het welbevinden. Tijdens de tweede meeting merkte ik dat er al een lichte stijging was van de rode naar de oranje zone. Natuurlijk nog niet het gewenste resultaat maar het ging de goede weg op! Mijn laatste meting van het welbevinden vond plaats op mijn laatste stagedag. Uit deze meting kon ik afleiden dat er 15 kinderen in de groene zone zaten, 6 in de oranje zone en slechts 1 kind in de rode zone.

Natuurlijk zijn dit momentopnames en was het misschien nog zinvoller geweest als ik meerdere metingen had uitgevoerd. Ik kan dus alvast concluderen dat er tijdens mijn tijd in de klas een stijging is gebeurd van het welbevinden.

Resultaten

“Hoe kan ik als leerkracht kleuteronderwijs een kansrijk klasklimaat creëren om het welbevinden van alle kleuters zo hoog mogelijk te krijgen?”

In het kleuteronderwijs speelt het creëren van een kansrijk klasklimaat een cruciale rol bij het bevorderen van het welbevinden van alle kleuters. In dit onderzoek heb ik mij gericht op het verkennen van effectieve strategieën en benaderingen die leerkrachten kunnen hanteren om een dergelijk klasklimaat te creëren. Door middel van observaties, literatuurstudie en

reflecties heb ik inzicht verkregen in de verschillende aspecten die bijdragen aan het welbevinden van kleuters. In deze conclusie zal ik de belangrijkste bevindingen samenvatten en aanbevelingen formuleren die leerkrachten kunnen helpen om een kansrijk klasklimaat te realiseren waarin alle kleuters optimaal kunnen groeien.

Als leerkracht kleuteronderwijs kan ik een kansrijk klasklimaat creëren door het integreren van acties in mijn dagdagelijkse klaspraktijk die afkomstig zijn uit de vijf ontwikkelde pijlers. Door het observeren, meespelen en het kijken naar wat jouw klas nodig heeft kan je een bewuste keuze maken voor het uitvoeren van acties binnen elke pijler. Om het welbevinden van alle kinderen omhoog te krijgen ben ik eerst aan de slag gegaan met enkele acties binnen elke pijler. Zo ben ik met pijler 1 het creëren van een inclusieve en krachtige leeromgeving en pijler 2 binnenklasdifferentiatie en ondersteuning, begonnen. Dit heb ik enerzijds gedaan door het systematisch integreren van binnenklasdifferentiatie in mijn activiteiten alsook in mijn hoeken. En anderzijds door het creëren van een inclusieve leeromgeving door te werken aan een zonnestraal namelijk 'rust creëren'. Binnen pijler 3 samenwerken versus autonomie heb ik verschillende samenwerkingsprojecten voorzien. De kinderen kregen de kans om samen te werken aan het realiseren van een gemeenschappelijk doel. Zo hebben ze voertuigen gemaakt, een poster over de ruimte, enz. Alsook heb ik gewerkt aan het verhogen van hun autonomie door het invoeren van een takenbord en het inzetten op reflectie en zelfevaluatie. Door middel van het takenbord hebben de kleuters het gevoel gekregen dat ze verantwoordelijk zijn voor een bepaalde dagtaak. Het gaf hun voldoening en betrokkenheid bij het klasgebeuren. Ook heb ik ingezet op reflectie en zelfevaluatie door middel van het babbeldoosje. Het doosje bevatten allerlei vragen die te maken hadden met reflectie over de dag en/of een bepaalde activiteit. Zo kon ik op losse momenten een reflectiemoment voorzien in de kring. Binnen pijler 4 positief klasklimaat en communicatie heb ik ook verschillende interventies gedaan. Ik merkte dat de band tussen mijn mentor en de kinderen vrij afstandelijk en miniem was. Daarom wilde ik graag aan de slag met vertrouwen, communicatie en een goede band tussen mij en de kinderen en de kinderen onderling. Dit heb ik gedaan door in te zetten op veel samenspelen en samenwerken, een klasbrievenbus te ontwerpen, een conflictmuur te creëren, een welkombord te realiseren en te werken aan vertrouwen door spellen die hierop gebaseerd zijn. De vertrouwspelletjes zijn opgenomen op de website 'traject op maat' van huis van het kind. Ik vond deze zeker een meerwaarde om uit te testen (Huis van het kind, z.d.).

Tijdens mijn observaties in de klas had ik al gemerkt dat er geen ochtendroutine was, geen rijke leeromgeving en weinig plaats voor emoties van de kleuters. Hierdoor kon ik dus ook aan de slag gaan met acties binnen pijler 5 kansrijke elementen. Ik heb dan ook gewerkt aan een rijkere leeromgeving door de hoeken in de klas aan te pakken. Dit door middel van klasinrichting en aanvulling van de hoeken. Bovendien zijn routines uiterst belangrijk en heb ik gezorgd voor een ochtendritueel & kalenders in de klas. Aangezien gevoelens en emoties niet echt een plaats krijgen in de klas wilde ik hier ook graag mee aan de slag. Dit heb ik gedaan door het ontwerpen van een gevoelensbord. Hierop mochten de kinderen aanduiden hoe ze zich voelde die dag. Dit deed ik standaard aan het einde van de dag. Maar ook als ik zag dat het niet goed ging met bepaalde kinderen, nam ik hun mee naar het bord om de gevoelens bespreekbaar te maken.

Als je het aan mij vraagt, zou elke school en elke leerkracht moeten werken aan een kansrijk klasklimaat. Een kansrijk klasklimaat zou een vaste plaats moeten krijgen binnen de schoolmuren, in plaats van een optie voor kansarme kinderen. Door het implementeren van deze pijlers kunnen leerkrachten kleuters een kansrijk klasklimaat bieden, waarin ze zich optimaal kunnen ontwikkelen en hun welbevinden wordt bevorderd. Het creëren van een positieve, ondersteunende en uitdagende omgeving legt de basis voor een levenslang

enthousiasme voor leren en draagt bij aan het geluk en de groei van alle kleuters in het kleuteronderwijs.

1.5 De meerwaarde van het product voor het werkveld

Door het ontwikkelen van mijn website kansrijke handen kan ik (toekomstige) kleuterleerkrachten inspireren met mijn aanpak voor een kansrijk klasklimaat. De meerwaarde van het product is dat het kan bijdragen aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit en het verminderen van ongelijkheid in het onderwijs. Dit zou dan kunnen leiden tot betere prestaties van de kinderen. Ook kan de website zorgen voor meer werkplezier voor de leerkrachten zelf.

Hieronder bespreek ik nog even de link met de sustainable development goals. Met de website kunnen leerkrachten te weten komen hoe kansarmoede kan aangepakt worden namelijk door het creëren van een kansrijk klasklimaat. Bovendien kunnen ze een 'armoedig' klasklimaat aanpakken door gebruik te maken van de website (SDG 1 geen armoede). Mijn product draagt ook bij aan kwaliteitsvol onderwijs. Zo wil ik graag dat alle kinderen in de klas tot een hoger welbevinden komen en niet enkel de kansarme kinderen. Ik bouwde aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit die aandacht heeft voor kwetsbare kinderen en die een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving biedt voor iedereen (SDG 4 kwaliteitsvol onderwijs). Ook bevat mijn website interventies en acties die zorgen voor gelijke kansen en die ongelijkheden proberen weg te werken. Door de realisatie van het product heb ik de inclusie van iedereen mogelijk proberen te maken en te bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status zoals bijvoorbeeld kansarmoede.

1.6 Kritische terugblik op het doorlopen van de onderzoekscyclus

In dit onderdeel ga ik een kritische terugblik werpen op het doorlopen van mijn onderzoeksproces.

Toen wij de sustainable development goals (sdg's) als onderwerp kregen voor onze bachelorproef wist ik eigenlijk wel al vrij snel dat ik met sdg 1 'geen armoede' aan de slag wilde gaan. De eerste fase van de onderzoekscyclus is "**oriënteren en richten**". Dit is de fase waar ik persoonlijk het meeste moeite mee heb gehad. Binnen deze fase ging ik voor de eerste keer aan de slag met de verkenning van het praktijkprobleem. Oorspronkelijk had ik dus ook het onderwerp 'sdg en kansarmoede' als praktijkprobleem gekozen voor de stap oriënteren en richten. Ik koos ervoor om dit vanuit de associatieve techniek 'brainstorm' te gaan verkennen. Alsook had ik een literatuurverkenning gedaan van het onderwerp en daarop aansluitende de 5xW+H vragen ingevuld. Ik had de 5xW+H vragen ingevuld met als probleem de 'sdg's'. Maar dit was eigenlijk niet de bedoeling. Ik zat met mijn handen in het haar en ik wist niet meer goed welke richting ik nu precies wilden uitgaan en wat er precies van mij verwacht werd. Ik ging heen en weer tussen armoede, kansarmoede, de sdg's, Ik heb er dan ook voor gekozen om een extra gesprek aan te vragen met mijn promotor. Uit dit gesprek heb ik echt mijn kracht kunnen terugvinden om eindelijk een goede start te maken van mijn bachelorproef. De belangrijkste zaken die voortvloeiden uit het gesprek waren:

- Één duidelijke richting kiezen

- Een onderwerp kiezen wat je ligt, waar je voeling mee hebt
- Ik vertelde mijn promotor dat ik graag aan de slag wilde met 'kansarmoede en welbevinden'.

Aangezien ik in mijn oorspronkelijke brainstormen en kaders van literatuurverkenning enkel nog maar gesproken had over sgd's en kansarmoede, heb ik deze uitgebreid met informatie die betrekking heeft tot het onderwerp van mijn praktijkprobleem namelijk 'kansarmoede en welbevinden in de klas'. Zo heb ik bij mijn associatieve techniek een extra brainstorm gedaan over 'welbevinden'. Toen ben ik gestart met het zoeken naar verschillende bronnen over het thema 'kansarmoede en welbevinden' en ik vond relatief snel veel en goede bronnen over dit thema. Met de verkregen informatie ben ik verder gegaan met mijn literatuurstudie. Dit was veel werk, maar het verliep gelukkig wel vlot.

Nadat ik het praktijkprobleem verkend had aan de hand van verschillende technieken, ging ik opnieuw mijn 5xW+H vragen invullen. Hierbij heb ik gefocust op kansarmoede en de link met welbevinden in de klas. Ik heb uiteindelijk gekozen voor dit praktijkprobleem omdat het onderwerp 'kansarmoede' actueel is in Sint Maarten evenals in België. Het invullen van deze 5xW+H vragen ging veel beter dan de eerste keer. Al mijn verzamelde informatie heb ik kunnen bundelen tot beknopte antwoorden voor mijn 5xW+H vragen. De volgende stap binnen deze onderzoeksfase was het schrijven van mijn onderzoeksdoel. Door het verkennen van de probleemstelling in de literatuur wist ik duidelijk welke kant ik nu graag op wilde gaan met mijn bachelorproef. Mijn onderzoeksdoel schrijven ging gelukkig wel vlot. De laatste stappen binnen deze onderzoeksfase waren het formuleren van een onderzoeksvraag met deelvragen. Dit was ook iets waar ik het wat moeilijker meehad. Ik had al snel een onderzoeksvraag opgesteld maar er was iets met de vraag waarmee zowel ik als mijn promotor nog worstelde. Daarom heb ik op het advies van mijn promotor mijn onderzoeksvraag nog een laatste keer aangepast. Het formuleren van mijn deelvragen ging gelukkig iets sneller dan mijn onderzoeksvraag. Mijn promotor vond deze oke en gaf mij het advies om nog een deelvraag toe te voegen naar aanleiding van de aanpassing van mijn onderzoeksvraag. Als ik nu terugkijk naar mijn proces van de volledige onderzoekscyclus dan kan ik vertellen dat ik persoonlijk de fase 'oriënteren en richten' de meeste heftigste fase vond. Het heeft me veel tranen, tijd en moeite gekost maar ik ben opgelucht dat ik mijn doorzettingsvermogen heb laten spreken en toch heb doorgezet. Ik zag tijdens deze fase vaak de bomen niet meer door het bos maar ergens ben ik toch wel blij met een uitdaging!

Hierna ging ik aan de slag met de volgende fase van de onderzoekscyclus: "**plannen**". Ik vertrok vanuit het handboek "Praktijkgericht onderzoek in de school" (Cyrilla van der Donk & Bas van Lanen, 2016) waarin de verschillende onderzoeksmethoden opgesomd staan. Bij elke deelvraag ging ik na welke onderzoeksmethode en instrument van dataverzameling, het meest geschikt was om een antwoord op de vraag te kunnen vinden. Ik hield er ook rekening mee dat ik bij elke deelvraag kon inzetten op verschillende onderzoeksmethodes om zo te komen tot een genuanceerder antwoord. Dit deel ging mij gelukkig best goed af. Vervolgens heb ik mijn onderzoeksactiviteiten uitgebreid beschreven zodat ik deze in mijn planningskader kon plaatsen. Het opstellen van de planning zelf ging best goed. Jammer genoeg heb ik wel mijn planning meermaals doorheen het academiejaar moeten aanpassen. Dit is vooral te wijten aan het feit dat ik veel langer heb gedaan over de stap 'oriënteren en richten' dan anderen. Ik maakte me hier best wel veel zorgen over omdat ik vaak deadlines dus niet kon halen. Uiteindelijk heb ik dit niet tot me laten doordringen en paste ik gewoon de planning aan waar nodig.

Na de fase plannen ben ik overgegaan naar de fase "**verzamelen en analyseren**". Dit vond ik persoonlijk een hele leuke fase. Nog veel boeiender en interessanter dan ik oorspronkelijk gedacht had. Ik vind het fijn om lange dagen mij in te zetten voor iets, mij lang te concentreren en alleen te werken. En dat zijn dingen die absoluut konden in deze fase. Het selecteren van nuttige en relevante informatie uit de literatuur was wel niet gemakkelijk. Alles

leek zo interessant dat ik het allemaal wel wilde opnemen in mijn onderzoek. Om ervoor te zorgen dat het niet te uitgebreid werd en de essentie verloren zou gaan, ben ik gericht gaan kijken wat nuttig en relevant was voor mijn onderzoek. Tijdens deze fase heb ik ook echt mijn onderzoeksvaardigheden getoond door het creëren van vijf pijlers voor het creëren van een kansrijk klasklimaat. Ik had graag nog wel een interview willen doen met een expert zodat ik misschien nog gerichter mijn pijlers kon opstellen. Gelukkig heb ik tijdens de lezingen op de inspiratiedag van kansarmoede veel nuttige informatie kunnen opdoen. Binnen deze stap was het opstellen van een enquête voor mij geen probleem. Ik had wel best mijn enquête eerst kunnen laten nalezen door mijn promotor alvorens hem te versturen. Uit mijn enquête heb ik ook zinvolle informatie kunnen halen voor het opstellen van mijn onderzoek en het beantwoorden van deelvragen.

“**Ontwerpen**” was de volgende fase in mijn onderzoeksproces. Ik wist al vrij snel dat ik graag een soort handleiding wilde maken voor het creëren van een kansrijk klasklimaat. Ik wist wel niet goed hoe ik dit zou kunnen vervolledigen. Totdat mijn promotor met het idee van een website kwam. Ik was meteen verkocht en wist nu heel zeker dat ik graag een website wilde uitwerken voor (toekomstige) kleuterleerkrachten. Het opstellen van ontwerpeisen was wel iets waar ik het moeilijk mee had. Ik heb daarom mijn handboek “Praktijkgericht onderzoek in de school” (Cyrilla van der Donk & Bas van Lanen, 2016) er weer bij genomen zodat ik mijzelf rustig kon doorlezen. Dit schepte voor mij wel iets meer duidelijkheid. Ik wist oorspronkelijk niet of mijn ontwerpeisen over de website of de inhoud van een kansrijk klasklimaat moesten gaan. Dit heb ik besproken met mijn promotor en zo zijn we gekomen op beiden. Ik heb dan ook enerzijds ontwerpeisen opgesteld over de website en anderzijds over de inhoud van mijn ontwikkelde pijlers. Na het opstellen van de ontwerpeisen kon het echte werk beginnen, het uitwerken van mijn website. Persoonlijk vond ik dit het leukste deel van de onderzoekscyclus omdat je hier je creativiteit helemaal kunt laten gaan. Nadat ik voor de eerste keer al wat acties in de praktijk had uitgetest heb ik een SWOT analyse gemaakt over mijn ontwerp. Aan de hand van de analyse van de website en de inhoud ervan, kon ik duidelijk aangeven wat ik goed vond en wat verbeterd kon worden. Bovendien heb ik kunnen identificeren waar ik extra inspanningen moest leveren en waar ik minder tijd en energie aan hoefde te besteden.

De laatste stappen van het onderzoeksproces zijn “**rapporteren, concluderen en reflecteren**”. Het rapporteren van alle informatie op mijn website nam heel erg veel tijd in beslag. Ik had mijzelf al voorbereid dat er veel tijd en werk ingestoken zou moeten worden maar toch had ik dit een beetje onderschat. Ik had het dan ook vooral moeilijk om de informatie op een duidelijke en structurele manier weer te geven op de website. Als dit niet gebeurt is een overload aan informatie het resultaat. Dit is natuurlijk niet te bedoeling dus heb ik meerdere keren mijn website herwerkt zodat alles duidelijker werd. Het concluderen en meer precies het beantwoorden van mijn onderzoeksvraag vond ik vooral spannend. Dit was een essentiële stap waarbij ik de verzamelde gegevens, analyses en bevindingen heb geëvalueerd. Ik kreeg de kans om patronen te ontdekken, mijn deelvragen te beantwoorden en mijn doelstelling te bereiken. Het concluderen van mijn onderzoek heeft me geholpen om een duidelijk en samenhangend beeld te krijgen van mijn resultaten en heeft de basis gelegd voor een eventuele verdere discussie.

Ik denk dat mijn kracht tijdens het uitvoeren van de onderzoekscyclus mijn doorzettingsvermogen en leergierigheid waren. Zonder deze twee denk ik dat het nooit gelukt was! Ik ben blij dat ik zoveel steun heb kunnen krijgen van mijn promotor en dat zij ook steeds bleef geloven in mij. Dit heeft er ook echt voor gezorgd dat ik kon groeien in mijn proces. Dankzij dit onderzoek heb ik ook meer inzichten kunnen opdoen over het

welbevinden van kinderen door het creëren van een kansrijk klasklimaat. Bovendien was ik heel onzeker om een bachelorproef te schrijven. Het leek mij iets enorm groot en ik had het gevoel dat dit mij niet ging lukken. Mijn zelfvertrouwen is naarmate de bachelorproef vorderde zeker gegroeid. Dit onderzoek heeft me een beter zicht gegeven op mijn eigen talenten en vaardigheden.

1.7 Mijn groei in de rollen als leerkracht kleuteronderwijs

Natuurlijk ben ik gedurende de uitwerking van mijn bachelorproef ook gegroeid in de verschillende rollen van de bachelor kleuteronderwijs. Deze rollen zijn vastgelegd binnen de opleiding en bevatten competenties die een goede kleuterleerkracht moet bezitten.

De eerste rol waar ik in gegroeid ben is **rol 5 de innovator**. Dit omdat ik de kwaliteit van mijn onderwijs blijf ontwikkelen door in dit geval een website te ontwerpen voor het creëren van een kansrijk klasklimaat. Ook ben ik in deze rol gegroeid omdat ik kritisch kan reflecteren over mijn proces en product. Hierbij stuur ik ook mijn functioneren in de klaspraktijk bij. Bovendien is het uitwerken van een bachelorproef en meer precies onderzoek voeren naar een praktijkprobleem een van de competenties binnen deze rol. Door het uitvoeren van wetenschappelijk, praktijkgericht onderzoek heb ik kunnen tonen dat ik de kwaliteit van mijn onderwijs verder ontwikkel. Bovendien heb ik mijn nieuwe inzichten en ervaringen gedeeld met andere kleuterleerkrachten en medestudenten.

Rol 11 de ondernemingsgezinde leraar is de tweede rol waarin ik heb kunnen groeien. Door het uitwerken van mijn onderzoek ben ik tot een origineel en creatief idee gekomen voor het ontwerpen van mijn product. Ik heb de bachelorproef als een uitdaging gezien en niet als een last. Als je de bachelorproef als een last ziet, heb je al niet de juiste ingesteldheid om onderzoek te voeren. Ik ben een persoon die graag een uitdaging heeft en erg leergierig is. Ik ga liever voor de uitdaging in plaats van de makkelijkere weg. Ook ben ik in deze rol gegroeid omdat ik heb leren omgaan met tegenslagen. Ik kan wel eens ontmoedigd geraken als er tegenslag op mijn pad komt. Gedurende het uitwerken van deze bachelorproef heb ik enkele tegenslagen gehad maar ik had mijzelf voorgenomen om altijd door te blijven gaan. Kortom ik zou niet willen opgeven omdat er iets niet lukt. Mijn doorzettingsvermogen is zeker een kracht die ik heb kunnen inzetten tijdens de uitwerking van mijn bachelorproef. Ik ben niet snel blij met een resultaat dus ik zal ook altijd kijken naar hoe ik het beter zou kunnen doen. Ik ga voor kwaliteit van mijn werk, een belangrijke eigenschap voor een leerkracht. Verder heb ik mij gedurende het academiejaar gefocust op mijn onderzoek om het doel te kunnen bereiken wat ik graag wilde bereiken. Daarnaast heb ik mij tijdens de uitwerking flexibel opgesteld als bijvoorbeeld de planning aangepast moest worden. Ook heb ik de verantwoordelijk en initiatief genomen om met zo een actueel onderwerp aan de slag te gaan.

De derde rol waar ik in ben gegroeid is **rol 1 begeleider van leer-en ontwikkelingsprocessen**. Tijdens mijn stage heb ik de kleuters begeleid in hun leer- en ontwikkelingsprocessen, waarbij ik zorgvuldig rekening heb gehouden met hun individuele beginsituatie. Bovendien hield ik mij bezig met het identificeren van eventuele problemen en behoeften die bij de kleuters naar voren kwamen. Om de beginsituatie van de kleuters te begrijpen, voerde ik voortdurend dialogen met mijn mentor, waarbij ik rekening hield met hun totale persoonlijkheidsontwikkeling. Op basis hiervan maakten ik keuzes uit een breed scala aan ontwikkelingsmogelijkheden, met als doel elke kleuter maximale kansen te bieden voor ontwikkeling. Bovendien creëerde ik een stimulerende omgeving die rekening hield met de capaciteiten van de kleuters en hen de mogelijkheid bood om in interactie te gaan.

Rol 2 opvoeder is de vierde rol waarin ik ben gegroeid. Ik heb een positief klasklimaat gecreëerd waarbij elke kleuter zichzelf kon en mocht zijn. Ook heb ik door de praktische uitwerkingen van mijn pijlers gezorgd voor een waarderende interactie rekening houdend met de diversiteit en de eigenheid van de kinderen. Door mijn acties binnen de pijlers van het kansrijk klasklimaat, hebben de kleuters de kans gekregen tot individuele ontplooiing. Bovendien heb ik de emancipatie van de kinderen kunnen verhogen door hen te stimuleren tot mondigheid, zelfstandigheid, eigen initiatief, verantwoordelijkheid en participatie. Dit zat vooral binnen de uitwerking van pijler 3 autonomie versus samenwerken. Als laatste ben ik ook gegroeid in deze rol omdat ik kinderen uit kwetsbare milieus heb kunnen benaderen, ik heb dan ook signalen van kansarmoede kunnen herkennen.

Ook in **rol 4 organisator** heb ik verder kunnen groeien. Ik heb in mijn stageklas gezorgd voor een veilige, werkbare en stimulerende leef- en speelleeromgeving waar kinderen zich thuis kunnen voelen.

Als laatste ben ik gegroeid in **rol 8 partner van externen**. Ik heb tijdens de opleiding niet eerder contact gelegd met externe partners en/of organisaties. Gewoon weg omdat ik dit persoonlijk niet durfde. Voor mijn bachelorproef heb ik met verschillende organisaties contact gelegd om meer informatie te verkrijgen voor mijn bachelorproef. Zo heb ik ook een inspiratiedag rond kansarmoede bijgewoond waar ik ook in contact kwam met meerdere organisaties en experts.

Jammer genoeg heb ik ook kansen laten liggen. Zo heb ik bijvoorbeeld leerkansen laten liggen voor **rol 7 lid van een schoolteam**. Ik had bijvoorbeeld andere leden van het schoolteam meer kunnen betrekken in de uitwerking van mijn praktijk. Ik kon bijvoorbeeld in dialoog treden met de andere kleuterleerkrachten en ze uitnodigen om tijdens hun vrije uren eens te komen observeren in de klaspraktijk. Zij konden mij misschien nog leerrijke tips en bijstellingen geven. Maar ook ik kon hun inspireren over een kansrijke aanpak in de klas.

1.8 Blik naar de toekomst

Graag werp ik nog een blik naar de toekomst. Door het ontwikkelen van mijn website 'kansrijke handen' heb ik een ieder geval al een zaadje gepland op The Sister Magda Primary School voor het creëren van een kansrijk klasklimaat. Het is dan nu ook echt de taak aan de school en meer precies de kleuterleerkrachten om dit ook toe te passen in de klaspraktijk. Aangezien een website beter toegankelijk is dan een handleiding heb ik ook kunnen zorgen voor een breed doelpubliek.

Als ik kijk naar mijn proces ben ik over het algemeen best tevreden. Als ik het proces bekijk zou ik misschien wel kunnen vaststellen dat er een gemiste kans is. Het proces van de theoretische en praktische uitwerking van de pijlers was erg intensief en heeft veel tijd gekost. Hierdoor heb ik maar enkele acties kunnen uittesten. Als ik meer tijd gehad zou hebben, zou ik meerdere acties hebben kunnen uittesten en een vergelijking kunnen maken van de beste acties.

Aangezien ik gewerkt hebt met een website kan ik in de toekomst wel steeds meer acties uittesten en daarover reflecteren op website bij de knop 'aan de slag'.

Ik vind dat elke school en elke leerkracht moet werken aan een kansrijk klasklimaat. Een kansrijk klasklimaat zou een vaste plaats moeten krijgen binnen de schoolmuren, in plaats van een optie voor kansarme kinderen. Door het implementeren van deze pijlers kunnen leerkrachten kleuters een kansrijk klasklimaat bieden, waarin ze zich optimaal kunnen

ontwikkelen en hun welbevinden wordt bevorderd. Het creëren van een positieve, ondersteunende en uitdagende omgeving legt de basis voor een levenslang enthousiasme voor leren en draagt bij aan het geluk en de groei van alle kleuters in het kleuteronderwijs. Ik wil dan ook graag dat mijn website een groot doelpubliek heeft. Ik zou dus graag mijn website willen verspreiden onder de kleuterleerkrachten. Dit wil ik doen door mijn website in facebookgroepen en op klasement te verspreiden.

Literatuurlijst

Armoede.org. (2016a, april 28). *De binnenkant van armoede*. Armoede.org.
<https://www.armoede.org/>

Armoede.org. (2016b, april 28). *De buitenkant van armoede*. Armoede.org.
<https://www.armoede.org/>

Aruba, Curacao en Sint Maarten | EU Info | Europees Parlement Liaisonbureau in Nederland. (z.d.). Geraadpleegd 18 oktober 2022, van
<https://www.europarl.europa.eu/thenetherlands/nl/eu-info/aruba-curacao-en-sint-maarten>

Backers, R. (2022). *Koninkrijk Der Nederlanden Sint Maarten*. documentatiecentrum.

Bol, T. (2021). *Kansenongelijkheid in het Nederlandse onderwijs*. Geraadpleegd via
<file:///C:/Users/11903011/Downloads/Position%20paper%20T.%20Bol%20t.b.v.%20rondetafelgesprek%20Achterstanden,%20kansenongelijkheid%20en%20segregatie%20d.d.%2010%20november%202021.pdf>

Carlier, S. (2022, februari 24). *Armoede staat niet op mijn gezicht te lezen*. Klasse.

DE 10 BESTE musea in St. Maarten-St. Martin—Tripadvisor. (z.d.). Geraadpleegd 18 oktober 2022, van https://www.tripadvisor.be/Attractions-g147346-Activities-c49-St_Martin_St_Maarten.html

De Cock, R., & Buysse, B. (2000). *Kansarmoede-atlas van gezinnen met jonge kinderen 1999*. Kind en gezin.

Dierickx, E., & Koelman, A. (2021). *Kleuter leer kracht het naslagwerk voor kwaliteitsvol onderwijs*. Accademia press.

De Metteneare, B. (2003). *In vrije val: Armoede in België*. Manteau.

De Myttenaere, B. (2016). *De vijf kloven: Armoede, aangetaste wortels met diepe kloven*.
http://www.armoede-in-zicht.be/documents/de_vijf_kloven.pdf

DIVA. (z.d.). *Omgaan met kansarmoede in de klas*. Diversiteit in actie.
<https://diversiteitinactie.be/themas/sociaal-cultureel-bewustzijn/professionalisering/omgaan-met-kansarmoede-de-klas>

Diversiteit in actie. (2017). *De kleuterleerkracht als drijvende kracht van de hefboom*. diva.
<https://diversiteitinactie.be/themas/kinderarmoede-ko/professionalisering/een-drijvende-kracht-van-de-hefboom>

Diversiteit in actie. (z.d.). *Een mismatch overbruggen...door te werken aan een basishouding*. Diversiteit in actie. <https://diversiteitinactie.be/themas/sociaal-cultureel-bewustzijn/professionalisering/een-mismatch-overbruggen/door-te-werken-aan>

Dweck, C. (2011). *Mindset, de weg naar een succesvol leven (1ste dr.)*. SWP.

Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling. (2018). *Brochure SDG's*. Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling.

ExpertiseCentrum Hoger Onderwijs (Universiteit Antwerpen). (2022). Positive vibration, yeah! Een positief klasklimaat. 6.

Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling. (2022). *6 vragen*. Sdgs. <https://www.sdgs.be/nl/sdgs/6-vragen>

Hecke, G. V. (2018, november 28). School kan armoede niet oplossen, wel mee voorkomen | Goedgezind.be. *Goedgezind.be by Gezinsbond*. <https://www.goedgezind.be/algemeen-gezinsnieuws/kwetsbare-gezinnen/school-armoede-oplossen-wel-mee-voorkomen/>

Hoff, S. (2017). *Armoede onder kinderen—Een probleemschets* (p. 21). Sociaal en cultureel planbureau. file:///C:/Users/11903011/Downloads/Armoede+onder+kinderen+-+een+probleemschets.pdf

Huis van het kind. (z.d.). Aan de slag | Traject op maat. https://www.trajectopmaat.be/aan-de-slag/field_category/vertrouwen-wekken-2

Jensen, E. (2020). Ieder kind kansrijk! Bazalt.

Kalthoff, H. (2018). *Opgroeien en opvoeden in armoede. Klimaat Sint Maarten—MiddenAmerika.nl*. (z.d.). Geraadpleegd 18 oktober 2022, van <https://www.middenamerika.nl/sint-maarten/reisgids/klimaat-sint-maarten/>

Laevers, F. (2010). Ervaringsgericht werken in het basisonderwijs met kleuters. CEGO.

Laevers, F., & Heylen, L. (2013). Een procesgerichte aanpak voor 6- tot 12- jarigen in het basisonderwijs. Averbode: CEGO.

Laevers, F., Vanhoutte, T., & Derycke, C. (2003). *Omgaan met kansarmoede in de basisschool Pijnpunten—Beleving—Aanpak*. CEGO.

Nederlands Jeugdinstituut. (2018). *Opgroeien en opvoeden in armoede*. [https://alliantiekinderarmoede.nl/media/uploads/file/Opgroeien-en-opvoeden-in-armoede%20\(1\).pdf](https://alliantiekinderarmoede.nl/media/uploads/file/Opgroeien-en-opvoeden-in-armoede%20(1).pdf)

Molemans, S. (2020). Binnenklasdifferentiatie—Inclusieve leeromgevingen.

Nederlands Jeugdinstituut. (2018). *Opgroeien en opvoeden in armoede*. [https://alliantiekinderarmoede.nl/media/uploads/file/Opgroeien-en-opvoeden-in-armoede%20\(1\).pdf](https://alliantiekinderarmoede.nl/media/uploads/file/Opgroeien-en-opvoeden-in-armoede%20(1).pdf)

Output van de projectgroep, voorrangbeleid Brussel/onderwijscentrum, & Brussel. (2020). *Minimaal. Maxitaal. Een boek vol talige tips bij routines in de onthaalklas en de eerste kleuterklas*. Garant.

Pecceu, A., Osmanaj, R., & Opsomer, L. (2019). *Wereldburgerschapeducatie Op welke manier kunnen we bij kleuters doorheen het jaar werken aan de SDG's, met de focus op SDG 10 en SDG 16?* [Bachelorproef, Katholieke Hogeschool Vives]. <https://scriptiebank.be/sites/default/files/thesis/2020-09/Eindwerk-RajmondaOsmanaj-LucindeOpsomer-AmberPecceu.pdf>

Potential. (z.d.). Kenniscentrum Potential. Kenniscentrum - Potential. <https://kenniscentrumpotential.be/kenniscentrum/thema/inclusieve-leeromgevingen>

Religie & Tradities Sint Maarten—MiddenAmerika.nl. (z.d.). Geraadpleegd 18 oktober 2022, van <https://www.middenamerika.nl/sint-maarten/reisgids/religie-tradities-sint-maarten/>

Roose, I., & Van Avermaet, P. (2014). Kinderarmoede & onderwijs—Schets van de problematiek en krijtlijnen om de hefboomfunctie van onderwijs te realiseren. *Caleidoscoop*, 26 (5), 6–15.

Samen tegen armoede. (2016). *Campagnedossier 1 op 7*. Welzijnszorg vzw. file:///C:/Users/11903011/Downloads/campagnedossier%201%20op%207%20(1).pdf

Federaal instituut voor duurzame ontwikkeling. (2018). sdgs. sdgs. <https://www.sdgs.be/nl>

Sint Maarten Archeologisch Centrum (SIMARC). (z.d.). Geraadpleegd 18 oktober 2022, van <https://www.npowersxm.com/npo/simarc>

Sint Maarten—UNICEF. (z.d.). Geraadpleegd 19 oktober 2022, van <https://www.unicef.nl/ons-werk/nederland/nederlandse-cariben/sint-maarten>

Sister Magda Primary School. (2022a). *Sr. Magda Primary School jaaragenda 2022-2023*. file:///C:/Users/11903011/AppData/Local/Microsoft/Windows/INetCache/Content.Outlook/WC1ZVT8R/Sr.%20Magda%20Jaaragenda%202022%20-%202023.pdf

Sister Magda Primary School. (2022b). *Sr. Magda wijzers 2022 -2023*. file:///C:/Users/11903011/Desktop/Sr.%20Magda%20wijzers%202022%202023.pdf

Sr. Magda Primary School – Foundation Catholic Education. (z.d.). Geraadpleegd 18 oktober 2022, van <https://skos-sxm.org/school/sr-magda-primary/>

Steunpunt diversiteit & leren. (2014). *Werken aan een veilig en positief klasklimaat*.

Struyven, K., Gheysens, E., Coubergs, C., De Doncker, H., & De Neve, D. (2019). *Binnenklasdifferentiatie in de praktijk—Ieders leer-kracht realiseren*. Acco.

Tonnaer, E., & Campisani, T. (2015, augustus 25). Kansarme kleuter heeft behoefte aan meer aandacht, genegenheid, veiligheid, begrip en respect. *DeMorgen*. <https://www.demorgen.be/nieuws/kansarme-kleuter-heeft-behoefte-aan-meer-aandacht-genegenheid-veiligheid-begrip-en-respect~b9e54152/>

Unicef Netherlands. (2020). *Situation Analysis St Maarten 2020 Full Report*. https://www.unicef.nl/files/Situation%20Analysis_St%20Maarten_2020_Full%20Report_EN.pdf

Van Avermaet, P., & Sierens, S. (2010). *Diversiteit is de norm, er leren mee omgaan is de uitdaging: Een referentiekader voor omgaan met diversiteit in het onderwijs*. Politeia.

Van Avermaet, P. (2019). *Inclusieve leeromgevingen*. Potential. <https://kenniscentrumpotential.be/kenniscentrum/thema/inclusieve-leeromgevingen>

Van Laere, M. (2016). *12 brillen om naar kinderarmoede te kijken*. <https://www.klasse.be/39090/12-brillen-kinderarmoede-armoede-kijken/>

Vettenburg, N. (2006). *Maatschappelijke kwetsbaarheid verminderen door de binding met de school te verhogen*. 13.

Voncken, 1 april 2020 | Harriot. (2020, april 1). *Ombudsman Sint-Maarten: 'Vergeet mensen in armoede niet tijdens coronacrisis'* | *Caribisch Netwerk*.

<https://caribischnetwerk.ntr.nl/2020/04/01/ombudsman-sint-maarten-vergeet-mensen-in-armoede-niet-tijdens-coronacrisis/>

Vrancken, J. (1999). *Het model Vrancken: Een analyse*. Vrancken.

https://diversiteitinactie.be/sites/default/files/Het_model_Vranken.pdf

Welzijnszorg, PXL, APA, Odisee, Artevelde, & KDG. (2022). *Het huis van Jordy. Didactische verwerking*.

Bijlagen

1.1 Praktijkprobleem a.d.h.v. 5xW+H vragen

Na het praktijkprobleem verkend te hebben aan de hand van verschillende technieken, ga ik deze beschrijven. Dit doe ik volgens de 5xW+H-methode. Hierbij zal ik me focussen op kansarmoede in de klas.

Vraag	Antwoord
Wat is het probleem?	<p>Als we spreken over kansarmoede gaat het niet alleen over het tekort aan geld. Mensen die in kansarmoede leven, hebben problemen binnen verschillende domeinen zoals werk, inkomen, onderwijs, gezondheid, wonen, gezinsleven en voedselvoorziening. Het zorgt ervoor dat deze mensen sociale uitsluitingen ervaren, minder kansen krijgen en dus als `kansarmen` worden bestempeld (Armoede.org, 2016). Om het probleem kansarmoede te kaderen maak ik gebruik van de volgende definitie:</p> <p><i>Kansarmoede is een toestand waarbij mensen beknót worden in hun kansen om voldoende deel te nemen aan maatschappelijk hooggewaardeerde goederen zoals onderwijs, arbeid en huisvesting. Het gaat hierbij niet om een eenmalig feit, maar om een duurzame toestand die zich voordoet op verschillende terreinen, zowel materiële als immateriële. Hun werk en financiële situatie, hun woonsituatie, hun gezin en de huishouding, hun gezondheidstoestand, hun positie in de samenleving en hun persoonlijkheid verschillen in sterke mate van de grootste groep mensen binnen onze samenleving (De Cock & Buysse, 2000).</i></p> <p>De armoedeproblematiek in één cijfer vatten is een onmogelijke ambitie, omdat kansarmoede een meervoudige en complexe realiteit is. In België wordt er vaak gebruikt gemaakt van het inkomen als indicator om kansarmoede te meten. Uit het statistiekbureau Statbel groeit 1 op 7 kinderen in België op in armoede. In Sint Maarten zijn er weinig cijfers terug te vinden aangezien er geen officiële armoedegrens is vastgesteld. Wel is er in de praktijk erg veel kansarmoede. Uit een onderzoek uit 2017 is gebleken dat 59% van de gezinnen in Sint Maarten te weinig verdient om een kwaliteitsvol leven te leven (Voncken, 2020).</p>

	<p>Deze kinderen, die leven in kansarmoede, kampen dagelijks met stress, verdriet en schaamte. Dit zorgt ervoor dat de kinderen een lagere prestatie op school hebben. Kinderen die in kansarmoede leven worden sneller doorverwezen naar het buitengewoon onderwijs. Voor deze kinderen speelt de school een grote en vooral een belangrijke rol. Dit omdat school voor de meeste kinderen met kansarmoede de enige plaats is waar ze sociale contacten leggen, waarbij hun gezin niet aanwezig is. Het is belangrijk dat de kinderen hier een hoog welbevinden hebben. Zich goed voelen in de klas gaat er dan ook voor zorgen dat ze beter gaan presteren op school (Leemans, 2020).</p> <p>Bovendien zorgt het opgroeien in kansarmoede voor negatieve gevolgen: onveilige hechting, slechtere hersenontwikkeling, slecht leefklimaat, risico op kindermishandeling en een slechtere gezondheid. Door de situatie waarin deze kinderen leven zal de armoedeproblematiek gevolgen hebben op hun welbevinden (Nederlands Jeugdinstituut, 2018).</p> <p>Het Nederlandse Jeugdinstituut (2018) verwoordt het welbevinden van kinderen in kansarmoede als volgt: "Hoe langer een gezin in armoede leeft, hoe meer kans kinderen hebben om zich angstig, afhankelijk en ongelukkig te voelen. Dit kan leiden tot fysieke of psychische klachten zoals hoofdpijn, buikpijn of tekenen van vermoeidheid. Kinderen in armoede zijn negatiever over hun leven en toekomst dan hun meer welvarende leeftijdgenoten. Hun leven biedt te weinig stabiliteit en zekerheid. Dit maakt het lastiger om een goed toekomstperspectief te hebben."</p>
<p>Wie heeft met het probleem te kampen?</p>	<p>Wanneer ik kijk naar de verschillende bronnen die ik raadpleegden kan ik concluderen dat er verschillende partijen met het probleem te maken hebben. Hieronder geef ik de verschillende perspectieven weer.</p> <p>De eerste partij zijn de ouders. Het grootste probleem waar de ouders mee lijken te kampen zijn de verschillende kloven waarin ze terecht komen. In totaal zijn er vijf kloven waar mensen die in kansarmoede leven mee te maken krijgen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De gevoelskloof: dit gaat over het gevoel van deze mensen. Kansarmen voelen zich letterlijk niemand, ze hebben vaak een gebrek aan eigenwaarde, en voelen zich permanent uitgesloten bij de samenleving. Wanneer ze een poging doen om erbij te horen, slaat dit vaak op materiële voorwerpen. Ze streven naar een mooie auto, kleding en andere statussymbolen. Vaak wordt dit door onze samenleving afgestraft.

2. De kenniskloof: kansarmen weten 'bijna' niets van niet-armen en andersom. Ze weten vaak niet dat ze bepaalde informatie missen doordat ze binnen hun eigen netwerk zoeken naar hulp of oplossingen. Binnen dit netwerk zitten vaak mensen die met dezelfde problemen kampen. De kennis blijft beperkt.
3. De vaardigheidskloof: mensen in kansarmoede hebben geleerd volgens een patroon zonder vaardigheden te leven. Het is meestal volgens een overlevingsstrategie. Vaak zien we dat mensen in kansarmoede moeilijk om kunnen gaan met geld en administratie. Dat dit als moeilijk ervaren wordt zien we terugkomen uit een probleem of gebrek aan ondersteuning hierin in hun kindertijd. In de kindertijd worden vaardigheden aangeleerd door ouders die als waardevol gezien worden.
4. De positieve-krachtenkloof: kansarmen hebben vaak een groot solidariteitsgevoel, meer dan de gemiddelde burger. Ze hebben een groot gevoel en grote drang om te willen helpen.
5. De structurele kloof: dit bevat alles waar kansarmen op worden uitgesloten. Meer precies de levensdomeinen onderwijs, huisvesting tewerkstelling, gezondheidszorg en cultuur. Kansarmen leven minder lang doordat ze op bovenstaand opgesomde aspecten weerhouden worden (De Myttenaere, 2003).

Uiteraard hebben hun **kinderen** ook te maken met het probleem kansarmoede. Deze kinderen krijgen doorgaans minder kansen dan andere kansrijkere kinderen. Doordat deze kinderen leven in kansarmoede hebben ze meer kans op onveilige hechting, slechtere hersenontwikkeling, slecht leefklimaat, risico op kindermishandeling en een slechtere gezondheid. Door de situatie waarin deze kinderen leven zal de armoedeproblematiek ook nog eens gevolgen hebben op hun welbevinden (Nederlands Jeugdinstituut, 2018).

Leerkrachten en directies worden ook geconfronteerd door kansarmoede. Kinderen in kansarmoede zullen misschien vaker 'gevraagd materiaal' niet bij hebben. Ook zullen de scholen te maken krijgen met onbetaalde facturen. Dit zijn allemaal uitingen van kansarmoede die geregistreerd kunnen worden door de leerkracht of de directie. In een artikel van Klasse, "Armoede staat niet op mijn gezicht te lezen" (Carlier, 2016), kunnen we

	<p>ook lezen dat wanneer ouders hun rekeningen niet betaald hebben, ze vaak op school de kinderen hier over aanspreken terwijl het kind in feite hier niets aan kan doen. We confronteren op dit moment kleine kinderen, die geen tot weinig weet hebben van kansarmoede. Dit kan dan ook door kinderen als pijnlijk ervaren worden (Carlier, 2016).</p>
<p>Wanneer treedt het probleem op?</p>	<p>Kansarmoede doet zich voor op verschillende momenten. Zo kan de klasleerkracht tijdens een doorsnee klasdag al verschillende risicomomenten ontdekken. Kansarmoede kan zichtbaar worden door het voorkomen van de kinderen, op geldophalingsmomenten, meebreng momenten, drink- en eetmomenten en op de speelplaats. Ervaringen, belevingen en gevoelens van kansarme kinderen komen tot uiting op de speelplaats. Deze kinderen kunnen zich bijvoorbeeld agressief opstellen. Kansarme kinderen kunnen zich ook net vereenzamen en sociaal contact vermijden met anderen (Laevers et al., 2003).</p> <p>Kansarmoede kan ook zeker een probleem zijn in de het klaslokaal. Zo zijn de aangeboden leerinhouden voor kansarmen kinderen vaak vreemd en onherkenbaar. Ook zijn de materialen in de klas onrealistisch en bieden ze weinig identificatiemogelijkheden voor deze kinderen. Alsook zijn de hogere taalfunctie bij kansarme kinderen vaak minder uitgebouwd. Kansarmoede steekt ook erg de kop op bij verschillende situaties namelijk schoolfeesten, verjaardagen, schoolzwemmen, uitstappen, huiswerk maken, ... (Laevers et al., 2003).</p> <p>Ook op het sociaal vlak heeft kansarmoede een invloed. Zo zullen kansarme kinderen het moeilijk hebben met sociale contacten en afspraken maken. Bovendien zijn ze ook vaker bij conflictsituaties betrokken. Dit is te wijten aan het feit dat kansarme kinderen vaak gepest worden of zelf gaan pesten (Laevers et al., 2003).</p>
<p>Waarom is het een probleem?</p>	<p>Kansarmoede is een probleem van de mensheid en van de wereld. Wanneer een kind opgroeit in een kansarm gezin zal dit gevolgen hebben op verschillende gebieden. Als we kijken naar het armoedeweb, kunnen we een duidelijk beeld scheppen op welke vlakken dit precies invloed heeft.</p> <p>Het armoedeweb bestaat uit een binnen- en een buitenkant. De buitenkant is wat wij als omstaanders kunnen waarnemen en de binnenkant zijn de</p>

	<p>gedachten en gevoelens van de kansarmen, deze zijn veel moeilijker waar te nemen.</p> <p>In de buitenkant van het armoedeweb heb je tien levensdomeinen: huisvesting, inkomen, vrije tijd, justitie, arbeid en tewerkstelling, gezondheid, sociale contacten, onderwijs, hulpverlening en gezin. Al deze gebieden zijn met elkaar verbonden. Mensen in kansarmoede zitten dus als het ware gevangen in het armoedeweb.</p> <p>Deze levensdomeinen staan allemaal met elkaar in verbinding en zijn een ingewikkeld samenspel van oorzaken en gevolgen.</p> <p>Graag geef ik een voorbeeld mee: <i>Wanneer een ouder niet kan gaan werken wegens gezondheidsomstandigheden, is er minder inkomen. Doordat er minder inkomen is, is er minder geld voor boodschappen en gezonde en gevarieerde voeding. Dit kan ervoor zorgen dat het immuunsysteem van het kind verzwakt waardoor het kind sneller ziek zal worden met als gevolg dat hij/zij niet naar school kan. Zo kan een leerachterstand ontstaan met als gevolg ook lagere schoolprestaties. Dit zorgt er dan weer voor dat er vaak een label wordt geplakt op het kind. Het welbevinden gaat sterk dalen en/of het kind gaat 'probleemgedrag' stellen.</i></p> <p>Problemen volgen elkaar op waardoor je na een tijd niet eens meer kan zien waar het begon (Samen tegen armoede, 2016).</p> <p>Bovendien hebben we ook nog de binnenkant van het armoedeweb. De binnenkant van armoede gaat over de gevolgen van armoede. Meer precies het denken en voelen als persoon. Opnieuw zijn deze gevoelsdomeinen met elkaar verbonden. Schaamte veroorzaakt woede, angst zorgt voor verdriet,... . De verschillende gevoelsdomeinen bij kinderen luiden als volgt: boos zijn, bang zijn, verdrietig zijn, zich niets waard voelen, niet meedoen en schaamte (Welzijnszorg et al., 2022).</p> <p>Hoe jong de kleuters in de klas met kansarmoede ook zijn, toch zitten zij al deels verstrikt in negatieve gevoelens en gedachten. Ze kunnen deze gevoelens en gedachten nog niet verwoorden en zijn er zich ten dele zelfs niet van bewust. Maar ze ervaren ze wel, bij zichzelf of bij anderen in het gezin. Wie niet in kansarmoede leeft, kent de leefwereld van mensen in kansarmoede niet altijd, en visa versa. Dat houdt de afstand en het onbegrip groot (Welzijnszorg et al., 2022).</p>
--	---

	<p>Bovendien is kansarmoede in het onderwijs een probleem omdat het zorgt voor een ongelijke start en achterstelling. De realiteit is dat kansarme kinderen bij het binnen gaan van de school al een zwakkere startpositie hebben dan andere kinderen. Dit betekent dat kansarme kinderen onvoldoende zijn uitgerust om met succes hen schoolloopbaan aan te vatten. Kinderen uit meer kansrijke milieus daarentegen hebben een betere startpositie. Dit is te wijten aan het feit dat hun cultuur nauwer aansluit bij de schoolcultuur. Kinderen in kansarmoede hebben minder kansen dan kansrijke kinderen. Zo zullen ouders die laag- of ongeschoold zijn minder in staat zijn om hun kinderen te ondersteunen bij het ontwikkelen van inzichten, vaardigheden en attitudes omdat ze die zelf nooit ontwikkeld hebben. Niet enkel de scholingsgraad heeft invloed maar ook de materiële leefomstandigheden zoals huisvesting, gezondheidsvoorzieningen, financiële problemen, ... spelen een rol. Wanneer alles in het teken staat van 'overleven', zijn er andere prioriteiten dan het stimuleren van de ontwikkeling en activiteiten buitenhuis (Laevers et al., 2003).</p>
<p>Waar doet het probleem zich voor?</p>	<p>Kansarmoede doet zich overal ter wereld voor en is dus geen probleem enkel van het zuiden en de ontwikkelingslanden. Ook in België en Sint Maarten is het een probleem dat aanwezig is. Het centraal begrip dat hierbij kan worden geplaatst is 'universaliteit'. Dat betekent dat iedereen te maken krijgt met de problemen en dat er partnerschap van organisaties, zal moeten plaatsvinden om het probleem aan te pakken (Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling, 2018).</p> <p>Bovendien doet kansarmoede zich voor op school- en klasniveau. Denk maar aan drink- en eetmomenten, geldophalingsmomenten, speelplaats, bij het meebrengen van materiaal, taalmomenten, sociale relaties, uitstappen, schoolfeesten, verjaardagen, ... (Laevers et al., 2003).</p>
<p>Hoe is het probleem ontstaan?</p>	<p>Het ontstaan van kansarmoede in een land of gebied kan verschillende oorzaken hebben.</p> <p>Een van de grootste oorzaken voor meer (kans)armoede in Sint Maarten zijn de twee orkanen. Zij hebben er voor gezorgd dat veel mensen geen woonplaats en/of werkplaats meer hadden. Aangezien het merendeel van het eiland verwoest werd waren er dus ook geen mogelijkheden tot werkgelegenheid (<i>Sint Maarten - UNICEF, z.d.</i>).</p>

	<p>Natuurlijk was er ook al (kans)armoede voor de orkanen aan land geraakten in Sint Maarten. Bovendien is er ook in België kansarmoede.</p> <p>Ik geef nog enkele oorzaken weer voor het ontstaan van kansarmoede. Mensen kunnen in hun levensloop door een variatie aan gebeurtenissen, in een bestaansonzekere situatie belanden. Andere mensen worden geboren in gezinnen met bestaansonzekere condities en dragen die geschiedenis verder mee in hun eigen levensloop (generatiearmoede). Wat alle gezinnen in kansarmoede gemeen hebben is dat hun levensconditie op een bepaald moment arm aan kansen wordt – vandaar de term kansarmoede (Cox, Detaillieur & Van der Vorst, 2015).</p> <p>De oorzaak van armoede kan dus een variatie aan gebeurtenissen zijn. Dit betekent dat deze mensen een gebrek aan kansen en middelen hebben uit de zeven levensdomeinen. De zeven levensdomeinen luiden als volgt: wonen, gezondheid, onderwijs, inkomen, werk, voedselvoorziening en gezinsleven.</p> <p>Problemen uit deze domeinen komen ook vaak samen voor en hebben dus ook een invloed op elkaar. Aangezien deze domeinen ook nauw met elkaar verbonden zijn en elkaar beïnvloeden, zullen deze mensen in een spiraal van (kans)armoede blijven.</p> <p><i>Een voorbeeld luidt als volgt: als een persoon geen of slecht betaald werk heeft, zal zijn inkomen ook laag zijn. Hierdoor kan deze persoon enkel een woning huren of een woning kopen van slechte kwaliteit. Dan blijft er ook weer weinig geld over om gezonde en duurzame voeding te kopen. Aangezien ze al slecht wonen en niet gezond kunnen eten, zullen ze ook sneller ziek worden. Door al deze problemen ontstaat er ook veel stress waardoor er spanningen kunnen ontstaan, dit zorgt dan weer voor een slechte speel- en leeromgeving van de kinderen. Hierdoor behalen ze vaak geen diploma of zijn ze laaggeschoold (De Pril, L. ((z.j.)).</i></p>
<p>Wat is er bekend over de oplossing van het probleem?</p>	<p>Een duidelijke oplossing voor het probleem kansarmoede is er niet. Wel is er in de literatuur al veel te vinden over de aanpak van kansarmoede op school. Daartegenover staat dat er zeer weinig informatie te vinden is over de oplossing van kansarmoede in de klas. Daarom richt ik ook graag mijn bachelorproef op kansarmoede in de klas.</p>

1.2 Onderzoeksplan

Ik geef graag een overzicht mee van de gekozen dataverzamelmethode en instrumenten per deelvraag.

Deelvraag	Methode + instrument van dataverzameling
Wat is kansarmoede?	Bestuderen → publieke bronnenstudie Bevragen → via een vragenlijst aan leerkrachten
Welke invloeden heeft kansarmoede op kinderen in het onderwijs?	Bestuderen → publieke bronnenstudie
Wat zijn de basiselementen van krachtige onderwijskwaliteit?	Bestuderen → publieke bronnenstudie
Wat is een kansrijk klasklimaat?	Bevragen → via een vragenlijst aan leerkrachten Bestuderen → publieke bronnenstudie
Wat zijn de elementen van kansrijk klasklimaat?	Bestuderen → publieke bronnenstudie
Welke bril heb ik als leerkracht nodig om naar een kansrijk klasklimaat te kijken?	Bestuderen → publieke bronnenstudie

Deelvraag	Methode + instrument van dataverzameling
Welke <u>acties</u> kan ik uitvoeren om een kansrijk klasklimaat, waarbinnen kansarmoede een plaats heeft, te creëren?	Deze acties komen voortgevloeid uit deelvraag 4 en 5. Ze zullen door middel van mijn ontwerp getest worden.
Wat is <u>het resultaat</u> van het creëren van dit kansrijk klasklimaat?	Door middel van het uitvoeren van mijn ontwerp.

Onderzoeksactiviteit 1 verzamelen

Onderzoeksactiviteit gericht op het VERZAMELEN van data	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Korte beschrijving van de onderzoeksactiviteit. 	Ik wil graag informatie opzoeken over kansarmoede.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Op welke deelvraag of deelvragen is de onderzoeksactiviteit gericht? 	Deze onderzoeksactiviteit is gericht op deelvraag 1 en 2. <ol style="list-style-type: none"> 1. Wat is kansarmoede? 2. Welke invloeden heeft kansarmoede op kinderen in het onderwijs?
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Waaraan ontleen je de data? 	Ik ga voor mijn literatuurstudie gebruik maken van verschillende bronnen zoals wetenschappelijke artikels,

	handboeken over kansarmoede, informatieve websites, (publieke bronnenstudie) Alsook maak ik gebruik van de resultaten van mijn vragenlijst.
<ul style="list-style-type: none"> Hoe voer je de onderzoeksactiviteit uit? 	Bestuderen: bronnenstudie van literatuur Bevragen: via een vragenlijst aan leerkrachten <ol style="list-style-type: none"> Brainstorm van vragen Keuze vragen Bevraging maken Uitsturen bevraging
<ul style="list-style-type: none"> Wanneer voer je de onderzoeksactiviteit uit? 	Voor 17 februari 2023
<ul style="list-style-type: none"> Welke bewijsstukken dien je in voor deze onderzoeksactiviteit? 	<ul style="list-style-type: none"> De bronnenlijst De beantwoorde deelvragen (literatuurstudie) Resultaten van mijn bevraging Mijn bevraging

Onderzoeksactiviteit 2 verzamelen

Onderzoeksactiviteit gericht op het VERZAMELEN van data	
<ul style="list-style-type: none"> Korte beschrijving van de onderzoeksactiviteit. 	Ik wil graag informatie verkrijgen over het begrip 'kansrijk klasklimaat'. Ik wil te weten komen welke kernbegrippen ik kan plaatsen onder het begrip. Alsook hoe leerkrachten al werken aan zo'n klimaat en met welke zaken ik als leerkracht rekening mee moet houden bij het uitwerken van een kansrijk klasklimaat.
<ul style="list-style-type: none"> Op welke deelvraag of deelvragen is de onderzoeksactiviteit gericht? 	Deze onderzoeksactiviteit is gericht op deelvraag 3,4,5 en 6 <ol style="list-style-type: none"> Wat zijn de basiselementen van krachtige onderwijskwaliteit? Wat is een kansrijk klasklimaat? Wat zijn de elementen van kansrijk klasklimaat? Welke bril heb ik als leerkracht nodig om naar een kansrijk klasklimaat te kijken?
<ul style="list-style-type: none"> Waarvan ontleen je de data? 	Ik ga voor mijn literatuurstudie gebruik maken van verschillende bronnen zoals wetenschappelijke artikels, handboeken over klasklimaten & kansarmoede, informatieve websites, (publieke bronnenstudie) Alsook maak ik gebruik van de resultaten van mijn vragenlijst.
<ul style="list-style-type: none"> Hoe voer je de onderzoeksactiviteit uit? 	Bestuderen: bronnenstudie van literatuur Bevragen: via een vragenlijst aan leerkrachten <ol style="list-style-type: none"> Brainstorm van vragen Keuze vragen Bevraging maken Uitsturen bevraging

<ul style="list-style-type: none"> Wanneer voer je de onderzoeksactiviteit uit? 	Voor 23 februari 2023
<ul style="list-style-type: none"> Welke bewijsstukken dien je in voor deze onderzoeksactiviteit? 	<ul style="list-style-type: none"> De bronnenlijst De beantwoorde deelvragen (literatuurstudie) Resultaten van mijn bevraging Mijn bevraging

Onderzoeksactiviteit 3 analyseren

Onderzoeksactiviteit gericht op het ANALYSEREN van data	
<ul style="list-style-type: none"> Korte beschrijving van de onderzoeksactiviteit. 	Ik ga de verzamelde data analyseren. Ik bedoel hiermee het analyseren van de bronnenstudie en het analyseren van de antwoorden van de vragenlijst. Alsook op het einde na het analyseren van de data ga ik mijn ontwerpeisen opstellen.
<ul style="list-style-type: none"> Op welke deelvraag of deelvragen is de onderzoeksactiviteit gericht? 	Deze onderzoeksactiviteit is gericht op alle deelvragen.
<ul style="list-style-type: none"> Waarvan ontleen je de data? 	Ik ontleen mijn data hiervoor dus uit de gedane literatuurstudie en de resultaten van de bevraging.
<ul style="list-style-type: none"> Hoe voer je de onderzoeksactiviteit uit? 	Bestuderen: bronnenstudie van literatuur Bevragen: via een vragenlijst aan leerkrachten 5. Brainstorm van vragen 6. Keuze vragen 7. Bevraging maken 8. Uitsturen bevraging
<ul style="list-style-type: none"> Wanneer voer je de onderzoeksactiviteit uit? 	Voor 23 februari 2023 → analyseren bronnenstudie en antwoorden vragenlijst Voor 23 februari 2023 → opstellen ontwerpeisen
<ul style="list-style-type: none"> Welke bewijsstukken dien je in voor deze onderzoeksactiviteit? 	<ul style="list-style-type: none"> De bronnenlijst De beantwoorde deelvragen (literatuurstudie) Resultaten van mijn bevraging Mijn bevraging Een overzicht van mijn ontwerpeisen

In het handboek staat beschreven (p.170) dat onderzoeksactiviteiten voor het verzamelen en analyseren kunnen beschreven worden aan de hand van de vragen in de bovenstaande tabel. De onderzoeksactiviteiten van de volgende fase geef ik zo even mee.

Onderzoeksactiviteit 4 ontwerpen

<ul style="list-style-type: none"> Een eerste ontwerp maken → beantwoorden deelvraag 7 gebruikmakend van de opgedane literatuurstudie Voorleggen van eerste ontwerp aan promotor Ontwerp eerste keer testen in de praktijk Aanpassen van het eerste ontwerp door reflectie
--

Onderzoeksactiviteit 5 testen en evalueren

- Definitief ontwerp testen in de praktijk
- Evalueren van het ontwerp
- Deelvraag 8 en 9 beantwoorden

Onderzoeksactiviteit 6 concluderen

- Onderzoeksvraag beantwoorden door het schrijven van een besluit + reflectie

Onderzoeksactiviteit 7 rapporteren en presenteren

- Praktijkbundel voor leerkrachten
- Definitieve bachelorproef
- Presenteren bachelorproef

1.3 Planning

Eerste onderzoeksfase		
VERZAMELEN		
Deelvraag	Onderzoeksactiviteiten	Tijdsplanning
Deelvraag 1	Bestuderen → publieke bronnenstudie Bevragen → via een vragenlijst aan leerkrachten	Voor 10 februari 2023
Deelvraag 2	Bestuderen → publieke bronnenstudie	Voor 14 februari 2023
Deelvraag 3	Bevragen → via een vragenlijst aan leerkrachten	Voor 23 februari 2023
Deelvraag 4	Bestuderen → publieke bronnenstudie	Voor 23 februari 2023
Deelvraag 5	Bestuderen → publieke bronnenstudie Bevragen → via een vragenlijst aan leerkrachten	Voor 23 februari 2023
ANALYSEREN		
Onderzoeksactiviteiten	Tijdsplanning	
Analyseren van de opbrengsten van de bronnenstudie	Voor 23 februari 2023	
Analyseren van de vragenlijst voor leerkrachten	Voor 12 februari 2023	
Ontwerpeisen formuleren	Voor 23 februari 2023 —Voor 15 maart 2023	
Tweede onderzoeksfase		
ONTWERPEN, TESTEN EN EVALUEREN		
Onderzoeksactiviteiten	Tijdsplanning	
Een eerste ontwerp maken	Voor eind februari 2023 —Week van 13 maart 2023	
Voorleggen van eerste ontwerp aan promotor	Week van 6 maart 2023 —Week van 13 maart 2023	
Ontwerp testen in de praktijk	Stageweken in maart 2023	
Aanpassen van het eerste ontwerp door reflectie	In de week van 10 april 2023 (paasvakantie)	

Definitief ontwerp testen in de praktijk	Stageweken in april en mei 2023
Evalueren van het ontwerp	Na afloop van de stage
Deelvraag 8 en 9 beantwoorden	Vanaf 14 mei 2023
CONCLUDEREN	
Onderzoeksvraag beantwoorden door het schrijven van het besluit + reflectie	Tegen eind mei 2023
RAPPORTEREN EN PRESENTEREN	
Website voor leerkrachten	Voor 12 juni 2023
Opleveren definitieve bachelorproef	12 juni 2023
Presenteren van de bachelorproef	23 juni 2023

1.4 SWOT analyse

1.5 Enquête

Bevragen:

Ik heb gekozen voor een vragenlijst digitaal. Het linkje van mijn vragenlijst kan u hier terugvinden: <https://forms.gle/7sdDMikuAeJ1iE979>

Voor mijn vragenlijst heb ik gekozen voor gesloten en open enquêtevragen. Voor mijn gesloten vragen → vragen met meerdere keuzemogelijkheden.

Voor het opstellen van mijn vragenlijst heb ik rekening gehouden met enkele richtlijnen:

- Een logische volgorde
- Het doel van de vragenlijst
- Bij vragen met meerdere keuzemogelijkheden → voldoende antwoorden + een antwoord waar de respondent zelf iets kan toevoegen
- Niet te veel open vragen → intensief
- Vermijden van dubbele ontkenningen
- Geen enorme uitgebreide vragenlijst
- Heldere vragen + eenduidige formuleringen
- Bespreken met collega's (feedback)

Eerst maakte ik nog een brainstorm van verschillende vragen vooraleer ik mijn definitieve vragen selecteerden.

Brainstorm:

- Wat zijn volgens jou kenmerken van kansarmoede?
- Hoe ga je om met kansarmoede in de klas?
- Wat zijn volgens jou de meest voorkomende gevolgen van kansarmoede op het leren en leven van kinderen op de basisschool?
- Hoe zet jij als leerkracht in op het 'omgaan met kansarmoede' in de klas? (Denk hierbij aan de houding van de leerkracht, klasinrichting, hoeken, activiteiten, relaties, acties,...)
- Hoe kan je een kansrijk klasklimaat creëren voor kansarmen kinderen?
- Hoe zouden we kansarme kinderen meer kansen kunnen geven in de klas?
- Wat zou de waarde kunnen zijn van een kansrijk klasklimaat voor iedereen?
- Welke initiatieven neemt u bij het omgaan met kansarmen kinderen?

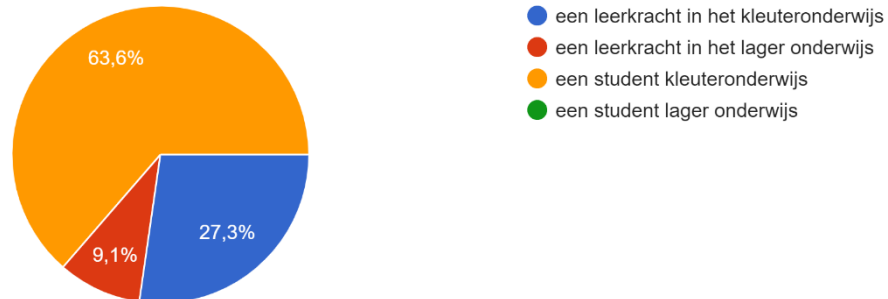
Definitieve vragen:

- Ik ben...
- Wat zijn volgens jou kenmerken van kansarmoede?
- Wat zijn volgens jou de meest voorkomende gevolgen van kansarmoede op het leren en leven van kinderen op de basisschool?
- Hoe zet jij als leerkracht in op het 'omgaan met kansarmoede' in de klas? (Denk hierbij aan de houding van de leerkracht, klasinrichting, hoeken, activiteiten, relaties, acties,...)
- Hoe zouden we kansarme kinderen meer kansen kunnen geven in de klas?
- Wat zou de waarde kunnen zijn van een kansrijk klasklimaat voor iedereen?

Resultaten vragenlijst:

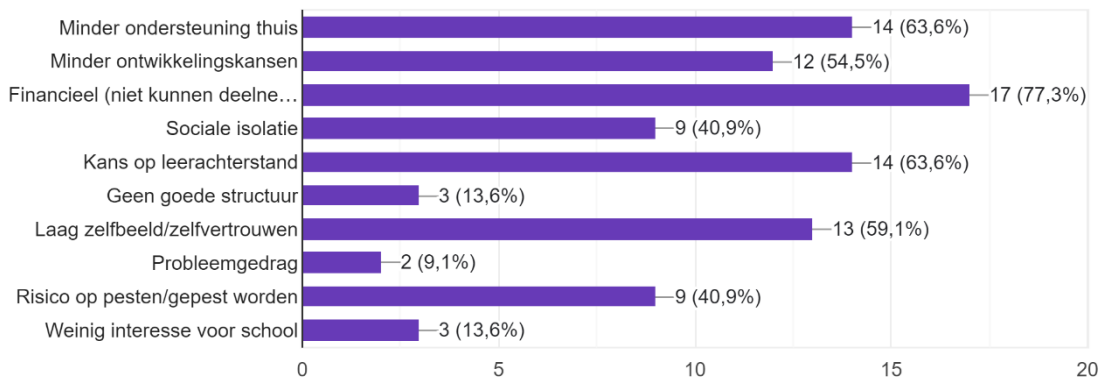
Ik ben...

22 antwoorden

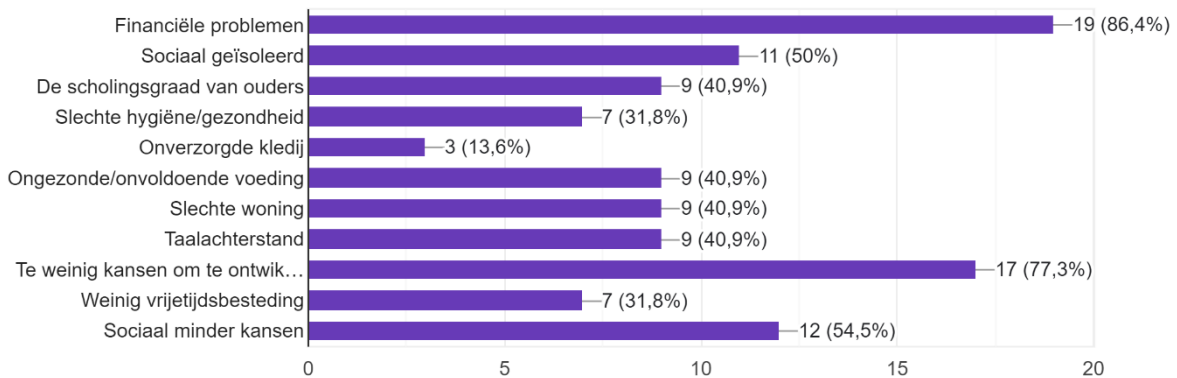
Wat zijn volgens jou de meest voorkomende gevolgen van kansarmoede op het leren en leven van kinderen op de basisschool? (Gelieve er 5 of minder aan te duiden)

22 antwoorden

Wat zijn volgens jou kenmerken van kansarmoede? (Gelieve er 5 of minder aan te duiden)

22 antwoorden

Hoe zet jij als leerkracht in op het 'omgaan met kansarmoede' in de klas?

(Denk hierbij aan de houding van de leerkracht, klasinrichting, hoeken, activiteiten, relaties, acties,... .)

1. Kosteloze materialen aanbieden in de klas zodat de kleuter inspiratie opdoet voor thuis. Prentenboeken gebruiken waarin dat hun situatie voorkomt. Via de schoollogo extra kansen bieden,....
2. Ik zou de kleuters laten bewust worden van de verschillen tussen alle kleuters. Iedereen is anders als individu. Via deze verschillen kunnen we in de hoeken aan de slag gaan met talenten en moeilijkheden. Hierdoor worden meer kansen gecreëerd om zowel talenten te ontwikkelen als beter te worden in moeilijke dingen. Open gesprekken voeren met de kleuters. Waarden en normen benadrukken en deze respecteren van elkaar.
3. Geen individuele cadeautjes tijdens verjaardagsfeesten waar iedereen tegenop moet concurreren en zich moet bewijzen. Een klastraktatie (cake,..)
4. zorgen voor een warm klasklimaat waar elk kind zichzelf mag én kan zijn: ieder op zijn eigen tempo.
5. Zorgen dat iedereen zich thuis voelt in het klasje, niet uitgaan van vragen zoals: "Wat kregen jullie bij Sinterklaas" want sommige kinderen kregen niks, de schooluitstappen niet te duur maken
6. Hulp van buitenaf inschakelen zoals CLB
7. Door rekening te houden qua activiteiten dat dit toegankelijk is voor iedereen
8. zorgen voor representatie in de hoeken, de activiteiten in kleine groepen laten doorgaan,..
9. Ieder kind gelijk behandelen
10. Veel aanbieden in de klas. Rijk en veel taal zodat leerlingen uit kansarmoede toch de kans krijgen om zich maximaal te ontwikkelen
11. Ik zorg altijd voor eigen materiaal, kleuters hoeven niks van thuis voor een activiteit mee te nemen.
12. Geen uitstappen met hoge prijskaartjes
13. Geef elk kind zelfvertrouwen, positief stimuleren, leren omgaan met materialen of nieuwe activiteiten, laat kinderen succeservaringen beleven, inzetten op prentenboeken of algemene thema's waarin gevoelens geuit mogen worden, biedt elk kind geborgenheid.
14. /
15. Acties op school: soep op school, inzamelacties, werken rond de warmste week,...
16. Een goede communicatie/band met de ouders opbouwen. Een warme omgeving vormen voor kind en ouder. Een luisterend oor zijn. Materialen zorgen als leerkracht zelf.
17. Zorgen dat de klas een plek is waar elk kind zich vrij voelt en zich veilig voelt om zich daar te kunnen ontwikkelen. Ieder kind individueel aandacht geven. Zorgen voor eten, dmv bijv ontbijt wat leerlingen mogen pakken.
18. Eerlijke kansen aan ieder kind geven. Het recht geven aan een kind zorgeloos op te groeien, om te spelen en te leren. Elk kind verdient om zijn eigen talenten te ontwikkelen, leren en ontdekken.

19. Bespreekbaar maken en veilige omgeving creëren
20. Ik bespreek dit open met de kleuters in het mate van het mogelijke en in sommige thema's komt dit ook aan bod. Voor de rest verloopt de klaswerking zoals ze ook zou verlopen zonder kinderen met kansarmoede. Ik pas mijn klaswerking aan naar het niveau van de kinderen. Zo zijn er bijvoorbeeld extra pictogrammen om de taalzwakkere te ondersteunen en is elk aanbod gedifferentieerd naar het niveau van de kleuters in de klas, zo krijgt iedereen optimale ontwikkelingskansen naar eigen niveau. Als school zetten we ook in op verschillende acties zoals een tweedehandsbeurs of geven we kinderen met kansarmoede elke maand een speelzak mee met spelletjes die ze thuis kunnen gebruiken zodat ze ook daar goed gestimuleerd worden.
21. Sint: geen cadeau laten meebrengen - maar over 1 cadeau vertellen/ opletten bij de broodoven van de kdn / opletten met dingen die kdn moeten meebrengen / verkleedkleden aanbieden / huiswerkbegeleiding/
22. Het proberen herkennen en vooral op een respectvolle manier met iedereen omgaan.

Hoe zouden we kansarme kinderen meer kansen kunnen geven in de klas?

1. Lagere schoolrekening voor uitstapjes, extra materiaal aanbieden dat ze thuis kunnen lenen.
2. Extra leerkansen bieden door herhaling, een activiteit in grote groep aanbrengen en verder inoefenen door in kleine groepen te herhalen. Mogelijkheid bieden om individueel aan de slag te gaan door activiteiten langer uit te stallen op een speltafel.
3. Ouders betrekken en meer te weten komen over de situatie en er zo op inpikken. Zorgen voor verschillende mogelijkheden zodat die kinderen ook de kans krijgen. (Geen extra kosten zoals voor een schoolreis.)
4. Als het kind zich welkom en goed in zijn vel voelt, zal het meer initiatief nemen.
5. Zorgen voor goede relatie tussen de kleuter en de juf, extra inzetten op hun welbevinden.
6. Door hun niet aan hun lot over te laten
7. Door ook materialen aan te bieden die ze thuis ook zouden kunnen vinden, zodat ze hier thuis ook mee aan de slag kunnen.
8. in een week veel variëren in je activiteiten en alsook de domeinen
9. Zorgen dat ze mee kunnen doen met elke activiteiten
10. Gelijk behandelen, ongemerkt extra aandacht geven in de klas/school
11. Bijvoorbeeld: door fruit aan te bieden in de kla
12. Door in te spelen op hun noden en behoeften
13. Differentiatie in de activiteiten
14. Tip: lesmateriaal Jordy
15. We gaan er vaak vanuit dat iedereen een bepaalde BS heeft van thuis uit, alsook de kinderen vaak weten hoe ze met spelmateriaal moeten omgaan. Kinderen die leven in (kans)armoede hebben deze middelen soms niet ter beschikking en weten dus ook niet hoe ze moeten omgaan met het materiaal of hoe het werkt. Het is belangrijk als leerkracht om hier bewust van te zijn en kinderen dit aan te leren. Ook bijvoorbeeld bij uitstappen (zwemmen, schaatsen,...) is het belangrijk om kinderen hier klaar voor te stomen en structuur/ handvaten aan te bieden, niet iedereen is hier al mee in contact gekomen.

16. Zet in op informeel contact met de ouders!
17. Werk aan zelfvertrouwen, het uiten van gevoelens, ...
18. De ouders de kans geven om bv uitstapjes gedeeltelijk kunnen afbetalen.
19. Door te zorgen voor activiteiten die kosteloos zijn, zoals bezoek park/kinderboerderij onder schooltijd.
20. Ja, door bijvoorbeeld gezonde warme maaltijden geven in de klas, meer speelkansen aanbieden, hulp bieden bij het leren...
21. Meer zelf in huis te hebben zoals, logopedie nt2 etc.
22. Als leerkracht is het je taak om elk kind optimale ontwikkelingskansen te geven dus je zorgt ervoor dat dit kind net zoals alle andere in de klas goed gestimuleerd wordt op alle vlakken. Differentiatie is hier ook echt een must! Zo ontwikkeld iedereen naar eigen niveau.
23. Ondersteuning bij leren leren / onze verwachtingen hoog genoeg stellen / geloven in hen /
24. Meer begrip, meer inlevingsvermogen. Leerkrachten komen doorgaans zelf uit de middenklasse. Als je ervaringsdeskundige in je team hebt kunnen zij wijzen op pijnpunten of vooroordelen aanpakken.

Wat zou de waarde kunnen zijn van een kansrijk klasklimaat voor iedereen?

1. Iedereen durft zichzelf te zijn waardoor hij/zij beter kan ontwikkelen.
2. Kansen bieden aan ieder kind onafhankelijk van kansarmoede onder de kinderen. Elk kind heeft baat bij extra leeransen.
3. Gelijke kansen bieden ongeacht de achtergrond. Iedereen heeft recht op kansen.
4. Geloven in elk kind doet wonderen: niemand kan alles maar iedereen kan iets!!!
5. Iedereen zou zich thuis voelen en het leerrendement zou verhogen. De kinderen hun welbevinden stijgt
6. Dat kinderen zich niet anders voelen
7. Dat dit ervoor zou kunnen zorgen dat zij uit deze kloof kunnen geraken, socio-economische waarde
8. Minder pesten
9. Iedereen gelijk!
10. Een hoge betrokkenheid en een goed welbevinden
11. Iedereen krijgt optimale ontwikkelingskansen
12. Betere leeransen voor alle kinderen
13. Iedereen ontwikkelt, komt tot leren :)
14. Een hoger welzijn en betrokkenheid van het kind
15. Alle kinderen krijgen evenveel kans om te groeien en bloeien. Niemand wordt buiten gesloten vanwege waar ze vandaan komen / wat ze kunnen en krijgen
16. Elk kind heeft recht op een zorgeloze jeugd. Ieder kind is gelijk en zou gelijk behandelt moeten worden. Zo verdient elk kind gelijke kansen om zijn eigen talenten te kunnen ontwikkelen.
17. Een veilig pedagogisch klasklimaat
18. Differentiatie komt iedereen ten goede want zo ontwikkeling ze op hun eigen tempo binnen de verschillende leergebieden. De andere kinderen gaan hier automatisch mee de vruchten van plukken.
19. Respect voor elkaar en elkaar waarderen om wie ze zijn en wat elk kan
20. Dat je iedereen op gelijke voet zet. Alle kinderen dezelfde startblokken geeft van waaruit ze kunnen vertrekken in de race van hun verdere ontwikkeling.

1.6 Geanalyseerd overzicht observaties welbevinden

Schematisch overzicht observaties welbevinden klasgroep 1/2b						
Observaties volgens klasnummer kind						
	1ste meting	2de meting	3de meting			
Kind 1	Red	Orange	Orange			
Kind 2	Green	Green	Green			
Kind 3	Red	Orange				
Kind 4	Orange	Green	Green			
Kind 5	Green	Green	Green			
Kind 6	Orange	Orange	Orange			
Kind 7	Red	Green	Orange			
Kind 8	Green	Green	Green			
Kind 9	Orange	Green	Green			
Kind 10	Red	Orange	Orange			
Kind 11	Red	Orange	Green			
Kind 12	Orange	Green	Green			
Kind 13	Green	Orange	Green			
Kind 14	Orange	Red	Green			
Kind 15	Red	Orange	Orange			
Kind 16	Orange	Green	Green			
Kind 17	Green	Green	Green			
Kind 18	Red	Orange	Orange			
Kind 19	Orange	Green	Green			
Kind 20	Green	Green	Green			
Kind 21	Orange	Orange	Green			
Kind 22	Red	Orange	Red			